

Эркин Самандар

МЕНИНГ ЙИГИТ ВАҚТИМ

Лирика

Гафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент 1979

Самандар Эркин.

Менинг йигит вақтим: Лирика.—Т.:
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979 С.—212б.

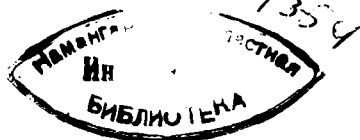
Шоир Эркин Самандар номини ўқувчилар яхши биладилар. Унинг талай шеър китоблари нашр қилинган. кўпгина шеърларига бастакорлар куй боғлашган ва улар таниқли хонандалар томонидан ижро этиб келинмоқда.

Қўлингиздаги китобга шоирнинг янги шеърлари киритилди, шунингдек, аввалги китоблардан ҳам айрим шеърлар саралаб олинди.

Самандар Эркин. Годы мои удалые. Лирика.

ББК 84Ўз7
Ўз2

С $\frac{70403-121}{352(06)-79}$ 62-79

ДАРЕ ОҚШОМИ

(Манзара)

Нуридан оламга кўрсатиб чирой
Томошага чиқди кўк париси — ой.
Ёнида бесаноқ юлдуз—канизак
Ҳуснда ортиқдир бири биридан.
Дарё тўлқинланиб ишваларидан
Ўзини туголмай уради қарсак.

1953

РАҚ ҚОСА

Бир ўйнагил, дилбар, ўйна бир,
Бўлиб сенинг рақсингга асир
Эримаган юрак қолмасин,
Қўзғалмаган туйғу, ҳаяжон.
Томирларда чақнатиб яшин,
Давраминда оташ бўлиб ён.
Узайтириб умрлар йўлин
Кўрган кўзга бағишла роҳат.
Мингта дилни сеҳрлаб қўйиб,
Биттасини севолгил фақат.

1954

Қ У М С А Ш

(*Шухратга назир*)

Висол чоғларимиз тушдию ёдга
Таниш муюлишга бўлдим равона.
Ошкор учрашувни санаб уятга,
Сенга муюлишда эдим парвона.
Эсимда, шу жойда жононим илк бор
Қаршингда мажнунтол каби эгилдим.
Юрагим топширдим мисоли дотор,
Кўз ёшдай олдингга чак-чак тўкилдим.
Амудай тошардим кўзингга боқиб,
Эсимда, эсимда, бари эсимда.
Бас, дединг, бошимда чақмоқлар чақиб,
Эсимда, кетганим шунда ўзимдан...
Мана, ўша хилват. Қайдасан, эй қиз,
Қалбимни титратар севги тўлқини.
Бошим эгган эдим, ерда кўрдим из,
Сенинг изларингга ўхшатдим уни!
Висол чоғни қўмсаб, эй кўзи зиё
Сен ҳам муюлишга келганмидинг ё?!

1955

* * *

Ҳар хил янграр қитъаларда соз,
Ҳар бирининг бўлакча тоти.
Қўшиқларга бўлиб жўр овоз
Ҳар хил кечар инсон ҳаёти.
Турли байроқ, гербга ситгиниб,
Боришар дил орзуси сари.
Лекин қаранг, бир хилда йиғлаб,
Бир зайдда кулади бари...

1956

ШАББОДАГА

Ёр зулфи бўйларин ёйдинг майин,
Хизматинга жонни садқа айлайин.
Сийловингни созга солиб сўйласин,
Ёрсиз, шаббода, завқинг найлайин.

Тўхтамай сен менга дилдордан гапир,
Ишқ аталмиш сирру асрордан гапир.
Кўнгли қаттиқ ул гўзал ёрдан гапир,
Ёрсиз, шаббода, завқинг найлайин.

Келса ёрим бул кўнгил кошонадир,
Келмаса кўнглим уйи ғамхонадир,
Кўйида дил қушлари парвонадир,
Ёрсиз, шаббода, завқинг найлайин.

1957

ОЖИЗА ХАЛФАГА

Қорачиғсиз кўриб дунёни
Гул ҳуснига бўлибсан ошиқ.
Тошганидан қалбинг туғёни
Тилингдан ҳеч тушмайди қўшиқ.
Мен тинглайман ундан ишқ сасин,
Унда қат-қат армон кўраман!
Хонишингда баҳор нафасин,
Гул жилвасин аён кўраман.
Қўшиқ ожиз кўзингга шуъла,
У туфайли кўрдинг гулни ҳам.
Юрагингда қайнаб ашула,
Кўз олдингда нурланди олам.
Ҳайрон боқиб кузатаман жим,
Гулзор ичра сени ҳар саҳар.
Нени суюб, нени куйлардинг
Кўзинг очиқ бўлганда агар...

1957

ХИВА ДИЛБАРИ

*Диға, диға, диғажон,
Бекангиз бұлин оғажон.
(Құшиқ)*

Киз етилса тақарди жига,
Ҳилпиарди бошда дудор¹.
Оғар эли қалбдан ашўла
Қўбуз чалса **Хива дилдори**.
Ёнар эди қўлида **хино**,
Матир² рўмол эғнига уйқаш.
Париларга тутинган ошно,
Бугдоймағиз, қўйкўз, қорақош.
Сен-чи, дилбар, ўзга бир олам,
Бошқа ҳислар ҳоким дилиннга.
Сен кўринсанг тақинчоқсиз ҳам
Юракларга тушар аланга.
Қалблар тори чертилиб кетар,
Қўшиқ келар тилга, диғажон,
Ҳатто жига оғирлик этар
Бошгинангда турганда жаҳон.

¹ Д у д о р — пар тақинчоқ.

² М а т и р — тўр.

ДУСТ УЧУН

Дўсти содиқ бўлмагай миннатли дўст,
Бўлса миннатли дегум иллатли дўст.

Ўхшилиқ ҳар қанча қиммат бўлмасин,
Юзга солмас ҳеч қачон ҳимматли дўст.

Дўст учун жонин фидо айлар ва лек
Чекдим ҳеч заҳмат демас заҳматли дўст.

Қувса нурни дайди зулмат ногаҳон,
Меҳри нурин порлатар рағбатли дўст.

Бор бисотин дўстга тутгай беғараз,
Қалби олтин, сўзи зар — давлатли дўст.

Бул жаҳоннинг юклари бўлмас оғир,
Бўлса гар ёнингда бир қувватли дўст.

Душманинг журъат этолмас жангга ҳам
Этса қалқон кўксини журъатли дўст.

Чин сўзин айтар Самандар ҳар мудом,
Чунки чин сўз аслида қимматли дўст.

1958

Озод қушлар парвоз этинг,
Ёрга мендан салом айтинг.
Ёнисейдан учиб ўтинг,
Ёрга мендан салом айтинг.

Ёринг сени кутмоқда денг,
Йўлингга кўз тутмоқда денг.
Сабри тугаб битмоқда денг,
Ёрга мендан салом айтинг.

Юрак-бағрим пора бўлди,
Пора бўлди — яро бўлди.
Қора кўзим ёшга тўлди,
Ёрга мендан салом айтинг.

Айтинг, ёвни енгиб қайтсин,
Таъзирини бериб қайтсин,
Мардим кўкрак кериб қайтсин,
Ёрга мендан салом айтинг.

Озод қушлар парвоз этинг,
Ёрга мендан салом айтинг.

1958

ҚИЗ ҚАЛБИ

Ишонгим йўқ қулқларимга
Лекин дилда покиза туйғу.
Битмас қувонч бағишлаб менга
Ўз оғзидан салом дебди у.
Шунча бўлар марҳамат, ахир,
Сийлов деган бўлар шунчалик.
Қайда эди кеча бу меҳр,
Саломга ҳам йўқ эди алик.
Кечагина дуч келсак ногоҳ
Қўрмаганга оларди ёқиб.
Бўзлар эдим кўчасида гоҳ
Эшигига пинҳона боқиб,
Бугун ўзи йўллабди салом,
Наҳот бу ҳам бўлса бир ўйин
Қиз ҳуснига ром бўлиш осон,
Қиз қалбини англамоқ қийин.

1958

АЙТМОҚ БОР ВА ЛЕКИН...

Тантиқ ўғил эдик, шўх бола эдик,
Бизлар капалагу ҳаёт — лолазор.
Дунёда ҳеч кимдан олмасдик ҳадик,
Дунёда ҳеч кимга бермасдик озор.
Дукурлаб кўчада ўйнардик шодон,
Мактабда қўзичоқ мисоли ювош.
Жийдани яшириб муаллим опадан
Танаффус чоғида қилардик талаш.
Энди бариси ҳам ширин хотира,
Бир ажаб хаёлки, дуркун ва шўхдир.
Ўйламоқ бор, аммо, тўймоқ йўқ сира,
Айтмоқ бор ва лекин, қайтмоқлик йўқдир.

1958

ҚАЙТАРИЛМАС БИР ОЛАМ

Чўлларда бўй таратган
Ўллоламсан, ёшлигим.
Тоғу тошни уйғотган
Шалоламсан, ёшлигим,
Ёшлигим,
Шалоламсан, ёшлигим.

Дилда меҳри зилолам,
Шодлик тўла пиёлам,
Қайтарилмас бпр олам,
Бир оламсан, ёшлигим,
Ёшлигим,
Бир оламсан, ёшлигим.

Сен майдонда мардона,
Она юртга парвона,
Юрагимда ягона
Таронамсан, ёшлигим,
Ёшлигим,
Таронамсан, ёшлигим!

1959

Келмадинг сен қошимга,
Юлдуз гувоҳ ёшимга.
Севги тожин бошимга
Қийганимни билмадинг.

Шовуларди ул анҳор,
Сув бўйида интизор,
Йўлга қараб зор-зор
Қуйганимни билмадинг.

Кутдим сўзинг ёд қилиб,
Қулган кўзинг ёд қилиб,
Елғиз сени ўт бўлиб
Суйганимни билмадинг.

1959

СЕВГИ ҚУЧАСИ

Муҳаббат йўллари тордир...

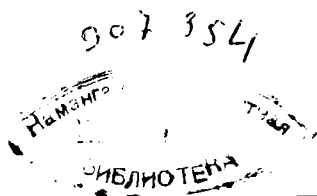
(Қўшиқдан)

Бу кўчага мен ҳам кирганман,
Илинганман йўлида мен ҳам.
Ғурур билан куйлаб юрганман
Ишқ завқига тўлганда сийнам.
Бир бўсанинг тоти билан маст
Ҳаволаниб юрдим маҳлиё.
Бу кўчада ҳатто хору хас
Қўзларимга эди тўтиё.
Нурдай балқиб қора кечада
Ёр келганда титраб ёнганман.
Ёна-ёна шу тор кўчада
Кенг оламни топиб олганман.

1959

Осмон билан ўпишади тоғ,
 Юлдузларга тирар бошини.
 Ҳар лолани айтаб бир чироқ,
 Кўз-кўз қилар ҳар бир тошини.
 Қучоғига чорлайди чўққи,
 Диллар унга пайванд бўлади.
 Ушалганда инсон орзуси
 Қўкси тоғдан баланд бўлади.

1960

МЕН СЕНИ КЎРГУМ КЕЛУР

Мен сени кўргум келур,
Меҳр кўргузгум келур.

Мен сени кўргум келур,
Қўп савол сўргум келур.
Мен дилимни севгининг
Илгига бергум келур.

Мен сени кўргум келур,
Қўл бериб тургум келур.
Мисли шаббода сочингни
Сийпалаб ўргум келур.

Мен сени кўр₁ум келур.

1960

* * *

Сокинликда туғилар қўшиқ,
Сокинликда айтилар ишқ ҳам.
Сокин диллар ҳикматга тўлиқ,
Сокин кўзлар ҳамиша кўркам.
Унга асло чўкмайди ғусса,
Севинчлари бўлар бир дунё.
Қанча азим ва чуқур бўлса,
Шунча сокин оқади дарё.

1961

Энтикади дилим ҳар наҳор
Борлиқ гулдан либос кийганда.
Қувонтириб бу гал ҳам такрор
Навдаларда ўйнайди ханда.
Бугун қушлар сўйлайди эртак
Чуғурлашиб далада, даштда.
Бугунги гул, бугунги куртак
Мева бўлса кузда хўп гашт-да.
Яшнар умрим баҳори кулиб,
Бироқ ҳаёт йўли бошқадир.
Олдин мева берар етилиб,
Кейин гулга чулғанар умр.

1961

Фақат бир тонг яшади шабнам,
Фақат бир тонг жилваланди у.
Ором бериб кўзларга бир дам,
Дудоқларга бахш этди кулгу.
Поклик бўлиб қалбларда қолди,
Қўшийқ бўлди тилларда оти.
Поклигидан боқий бўлолди
Бир дамгина кечган ҳаёти.

1963

ЛАЗГИ

Дилимга лахча ўт солдинг,
На ўтки, чулғадинг олдинг,
Уни сен тор қилиб чалдинг,
Сеҳр, кўркинг — ибо, лазги.

Наҳордек жилвагар, серноз,
Баҳордек дурмиши пардоз,
Вафодек нодиру мумтоз,
Амудек ибтидо, лазги.

Тилимда гоҳи сен алёр,
Гоҳи сен куйчи сой, анҳор.
Гўзал воҳам, сўлим гулзор,
Гоҳи сен шўх сабо, лазги.

Қўзимга лоласан бир дам,
Гўзал қиз боласан бир дам.
Боқиб ором олар дийдам,
Сафосан бебаҳо, лазги.

Хазина — нурли бўстони,
Дури сен, роҳати жоним,
Уйимга келса меҳмоним,
Ўзинг серилтижо, лазги.

Юрарман мақювинг сўйлаб,
Ўзингдек мавжланиб, қайнаб,
Яшаргайман яна ўйнаб,
Қариб бўлсам адо, лазги.

1965

Ёнди юлдуз, кулди осмон бу кеча,
Нурга тўлди боғу бўстон бу кеча,
Ўйнаиб кўз келди жонон бу кеча,
Қуйлагай дил шўху хандон бу кеча.

Неча кунлар кўз йўлида зор эди,
Кенг жаҳон ҳам зор кўзимга тор эди,
Васлин истаб дилда орзу бор эди,
Қолмас энди зарра армон бу кеча.

Энди ҳижрон қора тунлар тонг қадар,
Кўзларимда андуҳ эрди шашқатор,
Қочгай энди дийдалардан ул ғубор,
Келди васлу кетди ҳижрон бу кеча!

Бул кеча дил малҳамидир мен учун,
Гул ҳаётнинг зўр дамидир мен учун,
Кечаларнинг кўркемидир мен учун,
Мен учун бахт, мен учун жон бу кеча!

1966

ДУНЕНИНГ ЕШЛИГИ

Майсазорда ўйнайди ўғлим,
Боши узра учар юз оҳанг.
Кўрар гуллар тоза ва сўлим,
Баргларида ўзга-ўзга ранг.
Эндигина кўкарган гиёҳ
Шабнамларда янги ювилган.
Кечагина наздида дунё
Унинг билан бирга туғилган.
Ер юзида бугун нур балққан,
Бугун келган оламга ханда.
... Шунда эрур инсоннинг бахти,
Дуненинг ҳам ёшлиги шунда.

1967

Бир дамгина ором олдим йўл бошида,
 Шода-шода тер оқарди юзларимдан.
 Қўриб мени катта йўлнинг оғушида
 Қараб қолди она қишлоқ изларимдан.
 Сен ҳалитдан чарчадингми, деган каби
 Элат менга йироқлардан боқар эди.
 Менга беҳос учрадингми, деган каби
 Ёнгинамда катта ҳаёт оқар эди.
 Нуридийдам — она қишлоқ, хотиржам бўл,
 Сўқмоқлардан ўтсам ҳамки чарчамадим.
 Дарё каби шовуллаган, эй катта йўл,
 Хотиржам бўл, сенга беҳос учрамадим.
 Майсаларга ястандим мен йўл бошида
 Бир дамгина ҳаёлимни тинитай, деб.
 Қўнғлим эриб табиатнинг қучоғида
 Бир дам сафар ташвишини унутай, деб.
 Қўзларимни қамаштирган нурли маскан
 Қанотланган ўйларимга бўлар ҳамдам.
 Парвоз олди бир дам тўхтаб турар экан
 Қанотига йиғиб кучин бургутлар ҳам.
 Йўл бошида мен бир ўзим турганим йўқ,
 Битта ўзим бу манзилга етолмасдим.
 Сўқмоқларда якка ўзим юрганимда
 Чангалзору ҳалқоблардан ўтолмасдим.
 Сўқмоқларда саховатли одамлар кўп,
 Беғоналар чип ошно бўлиб чиқди.

Қайнаб кўрсин катта ҳаёт қўйнида деб,
Улар мени катта йўлга олиб чиқди,
Мен бу йўлда улар меҳрин куйлагайман,
Улар меҳри вужудимга мадор бўлгай.
Кеча-кундуз ёниб юртим ишқи билан
Кўзларим ҳам юрагимдек бедор бўлгай.
Қани, ҳей, йўл, гирдобингга олгил мени,
Талпингандим парвонадай чирогингга.
Сўқмоқларда қолган ўша одамларнинг
Шони бўлиб кирдим бугун қучоғингга.

1967

Севги! Сени ўйлайман кўпдан,
Хаёлингга тўлиб юраман.
Ёдинг билан кўпдан бери ман
Алланечук бўлиб юраман.
Ўн саккизда қалбимга кириб,
Не савдога гирифтор этдинг.
Сўнг қўлимга қаламни бериб,
Бир умрга ўйлатиб кетдинг.
Ўйлардиму журъат этмасдим,
Қандай ёзай, дердим, сен ҳақда.
Куйдирганинг ўзи етмасми,
Ўртанганим озми қийноқда.
Сенга учраб яна ўзимни
Ёнар ўтга урайми такрор.
Кўчаларда ёшлаб кўзимни
Қўшиқ айтиб юрайми такрор.

Сени меҳмон деяр эдилар,
Қалбга бир бор келар экансан.
Ошиқ дилга кўрсатиб ҳунар
Мажнун этиб кулар экансан.
Қийнамоқлик одатингми ё,
Ёдинг ҳамон бағрим тинтадир.
Сенинг ўзинг битта-ю, аммо
Қалбга солган дардинг мингтадир.

Қийнасанг ҳам ўзинг яхшисан,
Ўртамасанг қай тил куйларди.
Юракларга чўғ солмасанг сан
Ким дунёни обод айларди.
Сенинг билан бўлмай овора,
Муродига етмасди одам.
Сен қалбимни этмасанг пора
Чиқмас эдим рўёбга мен ҳам.

Бугун қалбим яна суронда,
Яна уйқум қочди кўзимдан.
Сен қайтадан уйғониб қонда,
Яна ўзим билан ўзимман.
Қўксимдадир карашманг ўқи,
Измингдадир яна ҳаётим.
Менга берган ситаминг ҳақи
Шу қўшиқни сенга атадим.

1967

Яқинда деҳқонлар ер ҳайдаётиб, олтин танга тўла кўза топиб олишди. Текшириш натижасида, тангаларнинг бундан икки минг йил олдин шоҳ Митридат замонида ишлаб чиқарилгани ва сохталиги аниқланди.

(Хабардан)

Сохталикнинг кесгир тиғи ҳамиша пинҳон,
Қай тарафдан санчилади, ким айта олур.
Ҳақиқат-ку, ахир, мана, ер билан осмон,
Дилим менинг доим унинг сеҳрида қолур.
Чин деб гоҳи тушунгайман сохта кулгунни,
Тиғи бориб дилни тилгач англаб етгайман.
Гоҳ кимсалар сохта ҳисни, сохта туйғуни
Чин ўрнида ўтказсалар ёқа тутгайман.
Кўз қандайин илғай олур ҳавасни агар
Муҳаббат деб макр билан тақдим этсалар.
Мисгар худди мис устига юргизгандай зар
Олтин дерлар ўзни, мисн чиққан кимсалар.
Қурбон бўлар сохталикка бизнинг соддалик,
Суюнарлар сохтачилар ҳар алдов учун.
Билмасларки, чин ўрнида ўтган сохталик
Митридатнинг тангасидай фош бўлур бир кун!

1967

Ҳижрон тунн. Рубоб ғиғони
Жимирлатар тангани бир зум.
Юрагимда армон тўлғаниб,
Безихтиёр ёшланар кўзим.
У янграйди. Айлайди таъбир
Не савдолар бўлса умрда.
Жон ва қонга кириб бирма-бир
Рақс этади томир-томирда.
Бир иболи, сеҳрли торки,
Наҳот янграр эзмоқ қасдида.
Мунча ғиғон қилмасди балки
Турмаганда кўкрак устида...

1967

ҚАЛБ ПИЁЛАСИ

Кўзлардаги меҳр нурининг
Ҳаёт янглиғ умри мангумас.
Умрин боқий айламоқ унииг
Юрагимда пинҳон бир ҳавас.
Болаликда қалб пиёласи
Меҳр билан экан лиммо-лим,
Гард қўндирмай ҳар бир қатрасин
Энди жондай асрашим лозим.
У тўлса гар оғирмас ҳеч юк,
У тўлса ёт юракка нола.
Ярим йўлда чанқайди юрак
Ярим бўлиб қолса пиёла.

1967

ЙИГИТ БОШИ ОМОН БЎЛСА

(Халқ йўлида)

Қишда гоҳи тоғлар боши туман бўлар,
Туманли кун ҳазин дилда гумон бўлар.
Гумонли дил на исийди, на иситар,
Иқбол қушин парвозлари армон бўлар.
Нур ёритиб турсин орзу осмонини,
Обод этсин йигит ҳаёт бўстонини.
Ўзин севган йигитларни ким севади,
Ким севмайди йигитларнинг полвонини.
Аҳли ошиқ ҳеч қаерда кам бўлмасин,
Киприклари ҳижронларда нам бўлмасин.
Йигитларнинг кўкси тоғдай баланд бўлсин,
Йигитларнинг боши сира ҳам бўлмасин.
Эгик бошни қилич кесмас, деган гап бор,
Эгик бошдан элу юртга қандай наф бор.
Йигит қалби чарақласин чақин каби,
Дурга ўхшаб кулиб турсин шому наҳор.
Яхши уруғ тоғу тошда кўкаради,
Қор-ёмғирда ва қуёшда кўкаради.
Муҳаббатни улуғлайди чин ошиқлар,
Яхши йигит ёрин бошга кўтаради.
Ким ишонар яхши тулпор ёмон бўлса,
Ёмон бўлмас тулпор йўли равон бўлса.
Уту сувдан омон чиқар элу Ватан
Йигитларнинг боши агар омон бўлса!

1968

Ярим тунда учрашди улар,
Ярим тунда бошланди ҳаёи.
Энди улар ўйнаб-кулишар,
Энди улар тонггача озод.
Ортда қолди саҳна, гримлар,
Ўзга ҳолат, ўзга қиёфа.
То тонггача галма-гал улар
Бир-бирини айлар зиёфат.
Сигаранинг тутуни кезар
Тўр пардали биллур хонада.
Ўйин тушар йигитлар, қизлар,
Вужудларда оташ ёнади.
Ярим тунда пардай енгил руҳ,
Ўйин тушар кексалар ҳатто,
Остонада қолди ғам-андуҳ,
Ўртададир вино ва карта!
Ташқарида қолди ташвиш, ғам,
Қимларгадир тобелик, **илинж**.
Саҳнадаги кулиш ва алам,
Сохта севги ва сохта севинч.
Оёқлардан артилган чангдай
Ташқарида қолди ҳаммаси.
Қалбга энди тасалли бергай
Кафе ичра қадаҳлар саси.
Бирга куйлар, ана, икки дўст.
Берга ичар икки ҳамсоя.

Саҳнада ўқ узиб устма-уст
Ўлдирганди бир-бирин боя.
Ана, ўйнар жувон даврада,
Қўшиқ айтиб гир-гир айланар.
Хўрлик чекиб сўнгги пардада
Боягина ичганди заҳар.
Энди эса қўлида қадаҳ,
Вино акси ёнар лабида.
Севинч ва бахт тонггача ҳамроҳ,
Тонггача завқ ўйнар қалбида.
Кафе, ахир, театрмас-ку,
Бунда виждон сўзлагай эркин.
Ичкарига киролмай қайғу
Остонада қолгандир. Лекин
Ўтли-ўтли садо таралар,
Қуйлар ажиб қоши ёлар!
Шу алфозда ҳар кеч ўйналар
Артистларнинг фожиалари

Париж, 1969

ИККИНЧИ ЕШЛИК

(Эжен Потьедан)

О, қирқ ёшим менинг, жим туринг,
Оқ сочларим, индаманг сиз ҳам.
Шуълаларга чулғанган ерниг
Латофати нақадар кўркам.
Қалдирғочлар чорлаб саҳарга
Нақ осмонга етказур бошим.
Сингилжонлар, салом сизларга,
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

Кўнгил ғаму андуҳдан ҳоли,
Тақдир ато қилган давлат шу..
Не ажабдир хуруждан гоҳи
Ўз ризқимга ўзим қуйсам сув..
Не ажабдир чертиб дил торин
Еш шоирдай куйласам тошиб.
Кўкни тутса шўх нақороти,
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

Қул остида ётар эди чўғ,
На ҳоври бор, на бор овози.
Бахтиёрман! У сўнгани йўқ,
Сўнмадим мен, тирилди созим.
Гурилла, эй ёнгин, чарс-чарс ён,
Юз йилларга етсин бардошинг.
Қайта келган ёшликсан чунон,
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

Шивир-шивир туташ япроқлар
Сеҳрлайди илҳом парисин.
Майли, игна санчсин ўтлоқлар,
Акация тикан ниқтасин,
Табиатнинг бўлдим шайдоси,
Шуълаларин симирдим босим.
Ёқавайрон кездим, боиси —
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

Ўй сурганда файласуф бўлиб,
Нақ қуёшни сўроқ қилгайман.
Бойчечакдай мен уни юлиб,
Баргларини узиб олгайман.
Пок ўйларга берилганимда
Керубино¹ руҳи йўлдошим.
Севишганлар ёди дилимда
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

Қўм-кўк майса, гиёҳлар эриб,
Шуълаларга очади қучоқ.
Бир-бирининг пишжига кириб,
Силкинишар лолалар қувноқ.
Қўп севаман чаманзорни ман,
Табиатдир мунис сирдошим.
Дудоғидан унинг ўпаман,
Бугун менинг ўн бешда ёшим.

¹ Керубинс — француз драматурги Бомаршен-
нинг «Серғалва кун ёки Фигаронинг уйланиши» коме-
диясининг қаҳрамони.

Бу оқшом кўп қувноқман,
Бугун сенга қўноқман.

Сўзлагил, деб қистама,
Қиз мақташга нўноқман.
Меҳримни айтолмайман.
Лойиқ сўз тополмайман,
О, Мариза, Мариза,
О, Мариза, Мариза!

Кўзинг хумор десамми,
Юзинг анор десамми.
Сен ҳазилни кўтарсанг,
Ичим ёнар десамми.
Тилла сочинг толаси —
Ўртар ўзбек боласин.
О, Мариза, Мариза,
О, Мариза, Мариза!

Дастурхонда нок, узум,
Лекин сендадир кўзим,
Худди сендек ёрим бор,
Бордир ўғлим ва қизим.
Шўхликларим бир ҳазил,
Кўнглингга гап келмасин
О, Мариза, Мариза,
О, Мариза, Мариза!

1969

ФОРИШЛИК САПЕҲ

Савлат тўкиб юрар Парижда
Форишнинг чўнг колхоз сардори
Ҳазил учун сўрар боришда:
Қайда бунинг телпак бозори?

Кўчаларга ташлайди нигоҳ,
Рекламадан кўзи қамашар.
Орқасидан юриб қизлар гоҳ,
Дўпписини айлар томоша.

Шунда кулиб мўйловин бурар,
Тавозега билдирар қуллуқ.
Сал нафасин қисиброқ турар
Бўйнидаги шоҳи галстук.

Ялангоч қиз сурагин кўриб
Ҳайрат ичра бўғилар тамом.
Лек иболи кўзлар сурури
Юрагига бағишлар ором.

Сайрдан сўнг ўтирса ҳорғин,
Қора кофе тутар мезбонлар.
Ичар, ахир, ёзмасин тагин:
«Қора кофе ичмас деҳқонлар».

Ичар, лекин кошкийди шу тоб
Бир пиёла аччиқ чой бўлса.
Едга келар, иштаҳа қўзғаб
Ўзимизнинг думбамой сомса.

Париж қалай? Кулишар дўстлар,
Жавоб берар:— Яхшидир Париж,
Мўйлов бураб сўнг қўшиб қўяр,
— Ёмонмас-да, бизнинг ҳам Фориш.

1969

Г юмилди,
тилаги,
ўмилди,
и юраги.
ир қўнимсиз,
ўрак бир ёқда.
битта из.
упроқда.
арижга,
ионат.
ошиқар,
ит.

Кўзи ун ~~инг~~ армон билан
Лекин **б** ажо келтирилди
Тани **П** ариж мазорига
Варша**в** ага дафн этилди
Шундан **н** унинг руҳи кез
Тан бир **р** ёқда, шўрлик
Икки **т** у проқ йўлларида
Битта **о** дам ётар икки
Зиёрат**г** а келади халқ
Қабри **у** зра туришади о
Сўнгра **х** аёл Варшавага
Юрагин**и** айлагали зиёр

1969

УЛҒАЙИШ ДАРДИ

**Йўл. У аввал бир сўқмоқ бўлган,
Тўрт тарафи бирдай ёлоза.
Шабнам уни саҳарлаб ювган,
Еллар уни супурган тоза.
Сўнг ўртагач улғайиш дарди,
Қўймоқ бўлган уфқларга бош.
Аввал уни баланд кўтариб,
Сўнг бағрига ётқизганлар тош.**

1969

ВАТАН

1

Саҳар турсам кумуш воҳа
Сочар шуъла қучоғимга.
Сабо ҳам эркалаб гоҳо
Қўшиқ айтар қулоғимга.
Сочим тортиб қочар шўх-шўх,
Қаён борсам елиб юргай.
Ўфқда чўнг самовий чўғ —
Қуёш уйқусидан тургай.
Гиёҳларда сабуҳ шабнам,
Сочилгандай садаф — дурлар.
Қўшиқ айтгум тошиб мен ҳам:
Бу боғни қайси боғ дерлар.

2

Қизил бархан у ёнида,
Бу ёнида Амударё.
Қўзим узмай жамолидан
Турарман ошиқу шайдо.
Менга райҳон имо қилгай,
Кулиб сунбул этар таъзим.
Ишққа мубтало қилгай,
Нигоҳидан сезар кўнглим.
Шивирлар аста япроқлар.
Ниҳон куйлаб, ниҳон сўйлар,

**Жавоб айланглар, ўртоқлар,
Бу боғни қайси боғ дерлар.**

3

Мени бул жаннатий элда
Сеҳрларди баҳор, ёзлар.
Жарангларди ўнгу сўлда
Майин ва эрка овозлар.
Бу сумбулми ва ё дилбар
Таратган шўх садоларми.
Ажаб, расмонами сафсар,
Ва ё нозик адоларми.
Дилим ҳайрону ҳангу манг,
Ўшал эртактаги ерлар.
Биродарлар, жавоб айланг,
Бу боғни қайси боғ дерлар.

4

Боқар барг оралаб маъсум
Бўлиқ сўлқим шибирғони.
Ҳусайнининг латиф иси
Муаттар айламиш боғни.
Ўзоқдан чўғмидир дебман,
Яқин борсам экан жийда.
Замин узра кўриб маъдан
Топар роҳат дилу дийдам.
Кулар борлиқ мени сийлаб.
Пойандоздир менга гуллар.
Биродарлар, беринг сўйлаб,
Бу боғни қайси боғ дерлар.

5

Чопиб тўлқин билан оқдим,
Ўтиб кетди бола ёшим.

Ватап тупрорини ўпдим,
Эгиб мағрур йигит бошим.
Қалам берди қўлимга ул,
Дилнинг чоғлади созга.
Ёниқ меҳрим кўриб мақбул,
Мени шай этди парвозга.
Булутлар чокини йиртдим,
Қўшиқ юлдуз сари ўрлар.
Самодан боқдимму сўрдим:
Бу боғни қайси боғ дерлар.

6

Этай деб бағрига ернинг
Чаманларга ошиққанман.
Ғазалхон ўғлиман элнинг,
Она юртга суюк жонман.
Менга юрт жимжима сўзмас,
Менга эл чиндан арзанда.
Менга ул нур эрур кўзда,
Менга ул жон эрур танда.
Боқиб ҳуснига тўймасман,
Гулистон бўлдилар чўллар.
Ишонмай кўзга, сўргайман:
Бу боғни қайси боғ дерлар.

7

Кезиб Қурбон ота кун-тун
Диёр хоншларин айтди.
Муғанний кўйлади мафтун,
Дилин ёнишларин айтди.
Бўлиб шоир бутун ўлка
Қўшиқ айтди тўлиб-тошиб.
Қамолат тонгида кўркам
Ўсарди инқилоб ёши.

Базм қурса Ичан қалъа
Тошарди мавж уриб диллар.
Қўшиқ айтар Анаш халфа:
Бу боғни қайси боғ дерлар.

8

Қолар ҳайратда лол барча
Қўриб Урганч жамолини.
Янги уйлар, янги кўча,
Янги иқбол ҳилолини.
Камарми белига Шовот,
Қуёш гултожими бошда.
Юрар ёшулдилар бот-бот,
Фурур балқиб қари-ёшда.
Бири ншчи, бири боғбон,
Бари мардонавор эрлар.
Бу Урганчми ёки бўстон,
Бу боғни қайси боғ дерлар.

9

Аёллар васфини ёзсам,
Қоғоз етмас, сиёҳ қолмас.
Парими ё ва ё одам,
Аёл зотин билиб бўлмас.
Севиб мен биттасини, ёраб,
Ақл-ҳушдан жудо бўлдим.
Қуёшдек ҳуснини мақтаб,
Назмгўйи фидо бўлдим.
Муаттар бўй сочиб энди
Юрар тим-тим кезиб ҳурлар.
Қалай сўраб, қалай билдим,
Бу боғни қайси боғ дерлар?

Везят кўнглим қасмдангни,
 «Оқ олтин» мадҳини айтиб.
 Бўлиб гўё зафар бонги
 Жарангга тўлсин ҳар байтинг.
 Дегил: онтинг тутиб ёдда
 Кучингга куч тила, юртим.
 Шараф довлари олдда,
 Отингни қамчила, юртим.
 Тағинда бонг уриб меҳнат,
 Кулар эски қайир, қирлар.
 Сўрарлар шунда ҳам албат:
 Бу боғни қайси боғ дерлар.

11

Шимолдан то жануб юрсам,
 Баланд учгай хаёл қушдай.
 Буюк элда буюк юртсан
 Узукка қош бўлиб тушган.
 Олисда гоҳ қуриб суҳбат
 Фахр туйғусига ёрман.
 Туролмасман узоқ муҳлат,
 Яна бағрингга қайтарман.
 Битарман то тирикдирман
 Туну кун сента деб шеърлар.
 Ким эрдим, энди-чи, кимман,
 Бу боғни қайси боғ дерлар!

1969

БИР ОСМОН НУР

Ер қалбига тутаман қалбим
Садо келар тоғу тошлардан.
Туғилганмиш юлдузлар қадим
Ер йиғиси — ернинг ёшидан.
Бурқсиб-бурқсиб заминнинг дуди
Ой юзига солмиш ғуборлар,
Она-Ернинг кўз ёши энди
Осмон тўла нур бўлиб порлар.

1969

Ч О Р В О Қ Д А

Шўх-шўх ўйнар эдим
Сен билан қирғоқда мен.
Энди қўмсаб изларингни
Ҳол-баҳол юрмоқда мен.

Қайга кетди, деб сўрар кўп,
Сув уриб қирғоққа бош,
Бир аниқ гап айта олмай,
Лол бўлиб турмоқдамен.

Мавжли уммонга чиқармиз
Дер эдик ирмоқ билан,
Сувга айтгум энди дардим —
Юз ювиб ирмоқда мен.

Сен юрарсан катта йўлда
Бахтиёр дўстлар билан,
Тунлари қирғоқда уйғоқ —
Кундузи Чорвоқда мен.

Сен дилимда ёнган ўтга
Қанча сув сепган билан,
Кўп авайлаб, ўчган ўтни
Қайтадан ёқмоқда мен.

1969

Ўзим ҳам биламан, доктор, биламан,
Ҳаво етишмайди юрагимга гоҳ.
Мен сиздан яшириб нима қиламан.
Даво етишмайди юрагимга гоҳ.
Бардош етишмайди, етишмас чидам,
Ўзни аямоққа етмайди хоҳиш.
Иўлларда ногаҳон толиқиб қадам
Юрагим ўйноқлаб қолади нохуш.
Чақину ёлқинлар ўтмайди беиз,
Юрагим тубини чайқаб кетарлар.
Баъзи одамлар бор, доктор, биласиз,
Тиниқ сувларни ҳам лойқаб кетарлар.
Олис ўлкадаги жанглاردан тортиб,
Оёқ остидаги иллатларгача
Дилим пардасига тикандай ботиб,
Қўзимдан уйқуни юлқир ҳар кеча.
Қандай юраклар бор ғафлатда ётган,
Дунёни сув босса ҳам чекишмайди.
Қандай юраклар бор тош бўлиб кетган,
Менинг юрагимга тош етишмайди...
Совуққон бўл, дейсиз, минг бор ташаккур,
Дариг тутмадингиз гардсиз тилакни.
Биласиз, ариза ёзиб ҳартугул
Сўраб олмаганман бундай юракни.
Яхшиям шодлик бор боқий ҳаётда,
Яхшиям кулгу бор, юракка далда.

Юрагим ҳаприқиб кетар роҳатдан
Ошиқ-маъшуқларнинг бахтин кўрганда.
Кечирасиз, доктор, жаврадим роса,
Сизга сўзладиму юмшади дардим.
Башарти, кўксимда тошли қалб бўлса
Юлиб ташланг, дея Сизга келардим.
Ўзим ҳам биламан, доктор, биламан,
Ҳаво етишмайди юрагимга гоҳ.
Мен сиздан яшириб нима қиламай,
Қошимда турибсиз дардимдан огоҳ.

1970

НУРЛИ КЕЧА

Оламга оқди ёғду — зеболаниб келибсиз,
Ўйнаб мисоли оҳу, ороланиб келибсиз.

Ипак каби мулойим юзларга бериб оро,
Қўзларга қўйиб жоду, ғавғо солиб келибсиз.

Ҳарир жамолингизни кўрганда кексаю ёш,
Мақтов ёйилди дув-дув, раъноланиб келибсиз.

Қўз тегмасин мабодо яхши-ёмон ичида,
Дилимга тушди қўрқув, жиоланиб келибсиз.

Ишонсангиз сўзимга, неча кеча кўзимга
Келмайди энди уйқу — зеболаниб келибсиз.

1970

ШИРИН ДАМЛАР

Сув сепгандай сокиндур борлиқ,
Ойна каби тиниқдир осмон.
Тонгнинг пинҳон сирлари янглиғ
Элга ҳали ишқимиз пинҳон.
Сиринг бўлса ҳозир айт менга,
Ҳозир эшит менинг сирым ҳам!
Биз висолда ўтказган тунга
Қўлин силкиб турар субҳидам.
Навбат бериб аста тун-кунга,
Ёшлик ўтар эртами ё кеч.
Лекин на сен, на мен ул тунга
Қўлимизни силкитмаймиз ҳеч.

1970

Тугилганман баҳор чоғи қувонч энганда гулларга,
Баҳордай мавж бўлиб кирдим сафоли, шўх кўнгилларга,
Қаёқдансиз, деса энди дегум эрка сингилларга,
Қадимий Хоразм — ошиқ ва маъшуқ бир ватанданман.

Мени кийдирди, тўйдирди Бобо мерос сахий тупроқ,
Дилим покликка эш этди кулиб Новхос тонги оппоқ.
Аму қирғоғида ҳар ён томиб ёйган уруғ-аймоқ,
Қуюнчак, меҳрибон Она-Тома қизи Чаманданман.

Ука, оға, жиян, тоға тўқарлар тер кеча-кундуз,
На ҳикмат бобинда танидо, на санъат кўкида юлдуз,
Бироқ ишлар қалай, денг-чи, бари бирдек дегайлар юз,
Текис олтин заминданман, на пастдан, на баландданман.

Ўсиб-униб, ўқиб бедор шуарога қулоқ бердим,
Ҳазал сиймоларин бир-бир хаёл кўзгусида кўрдим,
Унинг бири Қиёт ўғли, бири Фарғонада мардум,
Деди бири Хўжандданман, деди бири Хўтанданман.

Туну кун Хивада кезсам сқиб турли нидо келди,
Қоронғу гўшадан сирли, пушаймонли садо келди,
Қаёқдансан, дея сарсон садоларга савол бердим,
Деди Аваз қўлнн бойлаб забун этган кишанданман.

Менга Ҳива тилаб оқ йўл, қанот берди суюб-сийлаб,
Менга Тошкент қучоқ очди дилимни нурга ғарқ айлаб,
Ўғил-қизимни ардоқлаб, юрарман бахтга шеър бойлаб,
Ғурур бирлан дегум энди суханвор анжуманданман.

Ўзун тунлар она қишлоқ гоҳи тортар хаёлимни,
Ўзоқдан термулиб қўллаб, тилар бахту камолимни,
Саҳар еллар ила йўллаб қоларман-да, саломимни
Деярман: «Мардуми ўзбек, қаён борсам Самандарман!»

1970

Тоғдан оққан шалола
 Васфида гулу лола,
 Сен мақтовдан уёла
 Қўзингни олиб қочма.
 Бундай кўз йўқ оҳуда,
 Боқиб қолсам гоҳида
 Ийманишинг беҳуда,
 Қўзингни олиб қочма.
 Қўзгинангга қиёс йўқ,
 Зарра ғам, қатра ёш йўқ,
 Бўлак бир илтимос йўқ,
 Қўзингни олиб қочма.
 Эл оралаб бўлса ҳам,
 Гоҳ қиёлаб бўлса ҳам,
 Ёоқ, уялиб бўлса ҳам,
 Қўзингни олиб қочма.
 Қалбим тилсанг тил, аммо,
 Мендан кулсанг кул, аммо,
 Нима қилсанг қил, аммо
 Қўзингни олиб қочма.

1970

ВАФО ДЕСАНГИЗ

Қанот бойлаб учиб борай, кел, марҳабо десангиз,
Дутор чалиб қўйлаб берай савту наво десангиз.

Мадҳу сано истасангиз, ишққа ўқий қасида,
Ёд айтигин Лайли-Мажнун, Вомиқ, Узро десангиз.

Тоғ десангиз осмонўпар қоя ясай заррадан,
Қўлим билан гул ўстирай боғу сабо десангиз.

Мен яратган тоғу боғда на бўлур ғам, на жафо,
Учратурсиз ҳар қадамда меҳру вафо десангиз.

Самандардек фурсатда мен кони ҳунар кўрсатай
Борайми, деб сўратганда келсин, ҳавво десангиз.

1970

Қарши олди мени раиса,
Уй тўрига ўтқазди сийлаб.
Сўнгра деди: «Дала айлансак,
Шеър ёзасиз томоша айлаб!»
Таклиф этди «Волга»га мени,
Рулни ўзи бошқара кетди.
Чангсиз йўлда шамолдек елиб,
Чаманлардан, боғлардан ўтдик.
Ҳамроҳимга ташладим разм,
Кўзларида ёнар нур, ҳаё.
Фахр этса арзир Хоразм,—
Раисаси эпчил ва доно.
Хаёлимни уққан каби у
Аёллардан гап очди. Сўнг биз
Гоҳ кулишдик, гоҳ чекдик қайғу,
Гоҳ тортишиб қолдик иккимиз,
Аёл зоти азалдан моҳир,
Эпчиллик ҳам ундан тарқалди,
Бу ҳақдаги баҳсимиёз охир
Афсонага бориб тақалди:

Жуда қизиқ замон эди ул замон,
Эркаклардан хотинлари устомон.
Ариқ қазиб, ер очган ҳам хотинлар,
Қўш ҳайдаган шахдам-шахдам хотинлар.
Булут босса қуёш бўлиб кулганлар,

Орзуларга қўша қанот бўлганлар.
Тирикликнинг ғам-андухин елкалаб
Эрларига боқа олган эркалаб...
Эркаклари пича бўшроқ эдилар,
Жиловларин хотинларга бердилар.
Пешингача ухлашдилар ағанаб,
Ҳатто уйни супуришга тўғаноқ...
Пешиндан сўнг чой ва гурунг — бор гап шу,
На ҳафсала, на рўзғорга қайишув.
Маҳкам эди аёл зотин асаби,
Лекин бир кун портлаб чиқди ғазаби.
Аёллардан жарчи қўйиб ҳар ёнга
Эркаклари тўпладилар майдонга.
Сўзга чиқиб чорладилар, ишланг деб,
Бир юмушнинг бошин сиз ҳам ушланг деб.
Даладаги ишнинг ахир сони йўқ,
Ёш-ёш қизлар ишлашади очу тўқ.
Сабр тугаб жон тиқилгач ҳалқумга,
Хотин-халаж арзга борди ҳокимга.
Эркакмасми ўша ҳоким дегани —
Гап чиқмади ундан ҳам бир бамаъни.
Қўшни юртда ҳоким эди Гулойим,
Адолатнинг ғамин ерди у доим.
Саховатли, ақли зукко, феъли кенг,
Қўл остида эру хотин теппа-тенг.

Воқиф бўлгач танбал эрлар ҳолидан,
Олов ёнди Гулойимнинг қонида.
Бир кечада қуюн каби елди у,
Чегарага лашкар тортиб келди у.
Хотинларни таҳқир этган бўлса ким,
Барисига ўқиلاجак бир ҳукм.
Битта жазо кутар ёшу қарисин —
Бир-бир дорга осилади бариси.
Хотинларга фармон бўлди бўлакча:
«Рўзғордаги қайси нарса керакса —

Олсинлар-да, жанггоҳни тарк этсинлар,
Осойишта гўшаларга кетсинлар!»
... Ёмғир қуйди, бузилди кун авзойи,
Эртасига юриш қилди Гулойим.
Юртга жангсиз кириб борди лашкари,
Қишлоқларда йўқ эди жон асари.
Бўрон каби борар қўшин ғувиллаб,
Хонадонлар ётар леккин ҳувиллаб,
Омборларни, долонларни титдилар,
Қамишзордан, қабристондан ўтдилар,
Дон ғарами, томбоши ҳам қолмади,
Тирик жондан. аммо дарак бўлмади.
Минг гўшага кириб чиқди хаёллар,
Ғаройиб иш қилган экан аёллар:
Уйларини тарк этганда азонда,
Икки нарса опкетдилар рўзгордан,
Бунинг бири — жондан суйган боласи,
Иккинчиси — ё ёри, ё огаси.
Бирин — қўлга, бирин олиб елгага
Жўнадилар улар ўзга ўлкага!
Бу — афсона! Қадим афсона,
Оғизлардан оғизга ўтган.
Афсона-ку асли баҳона,
Бу — аёлга мадҳия экан.
Тўқилгандир ё чиндир балки,
Ким ишонар, ким дер уйдирма.
Койнотга аёндир энди
Эркак надир ва хотин нима...
Икковида тенг ташвиш, орзу,
Тенг ардоқлар икковин ҳаёт.
Қизлар мисли Шириндай сулув,
Йигитлар мард мисоли Фарҳод.
Машинамиз борар ғизиллаб,
Йўллар кетар гоҳ паст, гоҳ баланд.
Орамизда тугаб қолди гап,
Хаёлимиз афсона-ла банд,

Раисага тушдими маъқул,
Аждодига қандай баҳоси?!
Қўзларида лекин ҳартугул
Қалқиб турар қалбин жилоси.
У-ку олиб кетмоқда мени,
Нимадандир бу ҳам нишона.
Бошқачароқ шаклда энди
Давом этар гўё афсона...

1971

Сўлим боғ ичра бу оқшом чарақлайди зиё танҳо,
Зиё оғушида дилбар кўзимга тўтиё танҳо.
Йироқдан сен нигоҳ ташлаб сира икки дема бизни,
Бу танҳо боғда бир менман ва бир шўх маҳлиқо танҳо.
Ениб ул менга термулгай, куйиб мен унга боққайман,
Фақат шайдодир ул ёлғиз, фақат мен маҳлиё танҳо.
Икки дил талпиниб бирлик ва дўстликни шиор этса,
Бу бирликни ибо бузгай, бу дўстликни ҳаё — танҳо.
Қетолмай ҳам, келолмай ҳам турибмиз битта боғ ичра,
Бу ёнда сайди дил якка, у ёнда қоши ё танҳо.
Бу бизнинг севгимиз қаттиқ ниҳондирки, фақат билса —
Билар бир Европа ёлғиз, билар бир Осиё танҳо.

1971

ҚОРА КЎЗ

Енди қалбим қора кўз, о қора кўз,
Сўрмадинг ҳолимни зебо қора кўз.

Илк сени кўрдим ҳушим кетди тамом,
Бошларимда энди ғавғо қора кўз.

Уч малак кўрди ҳаёт, бирламчи сен,
Қора кўз Ширин ва Лайло қора кўз.

Куйди Фарҳод, куйди Мажнун кўзни деб,
Кўзни деб мен энди пайдо қора кўз.

Мен-ку заҳмат одами, Шоҳина сен,
Сен-ку шаҳло, мен-ку шайдо қора кўз.

Нур эмиб кўздан ўқиб чиқди савод,
Севгидан бошланди имло қора кўз.

Тенг Самандарни яратди сен ила
Кўп савоб иш қилди Хиво қора кўз.

1971

ХУШХАБАР

Бошимни этиб осмон
Боғимга келармишсиз.
Хуш кўрдик, азиз меҳмон,
Боғимга келармишсиз.

Ошиқ нима ҳам дерди,
Сиздан шу умид эрди,
Дўст келди, хабар берди,
Боғимга келармишсиз.

Қўнглини билайлик деб,
Ишқ торин улайлик деб,
Ўйнайлик, кулайлик деб,
Боғимга келармишсиз.

Сиздан бир умр ҳиммат,
Биздан бир умр хизмат,
Рост бўлса агар, раҳмат,
Боғимга келармишсиз.

1971

БУХОРОДА БИР ОҚШОМ

Кел, дилбари шўх, чиқди ҳилол, ҳайло¹,
То субҳи сафо базмн висол, ҳайло.

Ҳуснингга боқур юлдузу ой илҳақ,
Дер барчаси ваҳ, кўрку камол, ҳайло.
Тегрангда ёнур ошнқи зор олам,
Рашк бирла куяр сарву ниҳол, ҳайло.

Келдингму дединг, Хива узоқ ўлка,
Толдингму дединг, ёғди савол, ҳайло.

Ёндош-ку, ана Хива билан Бухоро,
Бир чехрадаги иккита хол, ҳайло.

Тинч оқшом эди шаҳри Бухорода,
Не бўлди ёмон турди шамол, ҳайло.

Оч кўзни Самандар, не шамол, ҳай-ҳай,
«Ўч» қасди билан келди Жамол, ҳайло.

¹ Ҳ а й л о — Ҳув ана деган маънода.

Кезар эрди шамол сарсон қўнарга бир Ватан истаб,
Қўяр эрди бари булбул кезарга гул, чаман истаб.

Амударё ҳазни куйлаб, тошар эрди уриб тўлқин,
Икки соҳилда ҳам гулшан кўрарни дафъатан истаб.

Кўнгил истаклари сингач, узиб гулдин умид, охир,
Ёнибдур ошиқ аҳли ҳам кезиб тиғи тикан истаб.

Неча йиллар боқиб офтоб кўрарга тоқати қолмай
Ғазабдин парда тортмишдур юзига гоҳ туман истаб.

Бугун офтоб чарақлайди, бугун олам ярақлайди,
Топибдур бахтини тупроқ бу янглиғ анжуман истаб.

1971

МАКТУБ

Дилимга олов солиб
Кулишларинг соғиндим.
Боғ ичида солланиб
Юришларинг соғиндим.
Сўзимга гувоҳ мактуб.

Ийманиб ёзмас эдим
Тушмасин деб қўлларга.
Етказгил деб саломим
Ёлворардим елларга.
Не учун гуноҳ мактуб?

Узун тунлар бедорман,
Сен бепарво кезарсан.
Висолингга хуморман,
Мактубимдан сезарсан,
Баридан огоҳ мактуб.

Ўйнаб-ўйнаб оқар сув,
Кулар боғлар жамоли.
Дилингда янги орзу,
Ёдингда ишқ хаёли,
Ёнингда ҳамроҳ мактуб.

Севганинг қилма ошкор,
Ёмон кўздан пинҳон эт.
Ўзимга айла изҳор,
Фақат менга баён эт,
Ёзиб тур гоҳ-гоҳ мактуб.

1972

Уйғоқ эди ҳали юлдузлар,
Юлдуз аро ҳилола уйғоқ.
Ишқимиздан ҳали беҳабар
Ухлар эди роҳатда қишлоқ.
Қалин солган кўрпасини тун,
На бир шарпа, на бегона кўз.
Лекин кўкда кўриб ҳаммасини
Милт-милт боқиб турарди юлдуз.
Дилда азал ишқ ўти пинҳон,
Лекин уни асраб ҳар нафас
Кундузлардан яширган билан
Юлдузлардан яшириб бўлмас.

1972

САБОЛАР АЙТДИ

(Миртемирона)

Гулзоримга қўнганида тун,
Кслибсану боқибсан мафтун,
Қўзларингда порлабди учқун,
Эшитдим мен, раънолар айтди.

Эрк берибсан ошиқ юракка,
Ўртанибсан, куйибсан якка,
Нолишларинг етпбди кўкка,
Эшитдим мен, самолар айтди.

Қўзи тушар, дея уйлабсан,
Ўйламоқдан сира тўймабсан,
Деразамдан салом йўллабсан,
Эшитдим мен, саболар айтди.

1972

ТУҶСОН ДАҚИҚА

Тўқсон кун бўлади баҳор дегани,
Қўз очиб юмгунча ўтар-да кетар.
Тўқсон кун ичида менинг кўрганим
Тўқсон йил ҳикоя этишга етар.
Тўқсон кун маъшуқам қўлидан тутиб,
Боғда кездим десам бўлмас ҳақиқат.
Розиман умримда қолса ялт этиб
Висол ва ҳижрондан тўқсон дақиқа.

ҒАЗАЛ НАФАСИ

Бир шеър айтишайлик, келгил, дилбарим,
Қалбимиз торини жаранглатайлик.
Гулзорда уфурсин ғазал нафаси,
Хаёлни хаёлга ошно этайлик.
Сен битта айтгину мен битта айтай,
Галма-гал ўқийлик икков тонггача.
Севги айтншувин тингламоққа шай
Энтикиб турибди мунаввар кеча.

Юрагингда севинч, нолалар,
Ишқ боғида сен гули ушшоқ.
Хуснинг мақтаб шоир болалар
Бағишлашар сенга мувашшах.
Исмнингнинг ҳар ҳарфи бир мисра,
Тил учида айтмоқлик осон.
Мен исмингга мадҳия битсам
Ҳар ҳарфидан чиқур бир дoston!

УЧРАШУВ ОЛДИДАН

Вужудимда тотли ҳаяжон,
Типирчилар юрагим нотинч.
Қапалакдек учиб ҳар томон
Хаёлларим бермайди тутқич.
Эшикни ланг очиб қўяман,
Сўнг ёпаман. Очаман такрор.
Яхшиликка бариин йўяман
Қутмоқ бахти яхшиликка ёр.

КУТГАНИМДА

Томоғимдан олар бир нима,
Уст-устига эзар беаёв.
Юрагимда бевош силсила,
Томиримда тилсиз бир олов.
Қўзларимга тўлиб кетар мунг,
Қузғи баргдай титрайди танним.
Мени сўлғин кўрсангиз, билинг,
Қелмаяпти демак кутганим.

НИҲОЯТ...

Кулинг, боғлар, ёр келар бугун,
Билинг, тоғлар, ёр келар бугун.
Қувончимга шерик бўлинглар,
Эй, ўр-тоқ-лар, ёр келар бугун.
Суз сепинглар йўлларга пича,
Боғ тўрига солинг кўрпача.
Чолғучига айтинг, жўралар,
Ҳазин куйин қўйсин бу кеча.

СЕНГА ҚАРАР БЎЛСАМ

Бир тўп қизлар келар эди рўпарамдан,
Товус каби нозик-нозик босиб одим.
Шунча гўзал паривашлар орасидан
Бир қарашда сени дарров топиб олдим.
Қўзим олмай сенга тўйиб қарар бўлсам,
Севгимизни ўртоқларинг сезмайдими?
Мен ҳам бир тўп йигит билан чиқиб қолсам,
Нингоҳларинг ёлғиз мени излайдими?

ВАФО ДЕГАН ГАВҲАР

Сен мен учун жумбоқ эдинг, сир эдинг сен мен учун,
Қўзларингни кулдирдимۇ очдим шаҳлолигини.
Сени илк бор ўз тилингдан сўйлатдимۇ ўшал тун
Хуснининг ҳам қизлар аро кўрдим тапқолигини.
Жумбоқ ечиш ҳунарини уқдим Сино илмида,
Рухсат этсанг, бу хизматда мангу қолар эдим мен.
Менга агар қалбинг очсанг излардимۇ тубидан
Вафо деган гавҳарни ҳам топа олар эдим мен.

МЕНИНГ УЧУН

Миллиард йил ишлади табиат холис,
Миллиард йил ичида бир тингани йўқ.
Қуируз ва кечалар тер тўкиб холис
Заҳмат чекмоқликдан эрингани йўқ.
Нуқта-нуқтагача берди у тартиб,
Бир хоки увоқдан зиё таратди.
Миллиард йил меҳнатнинг азобин тортиб,
Фақат менинг учун сени яратди.

БАҲОР УЗГАЧА

Шодланардим ҳар йил баҳорда
Очилганда гуллар шокила.
Бу кўкламда кўз узмай ёрдан
Қувонаман силаб кокплин.
Бултур баҳор чиройин кўриб,
Чок бўлишга етди ёқамиз.
Бу йил баҳор ва мен термилиб,
Ёр ҳуснига тўймай боқамиз.

ШАЙДОНИ ЕЛЛАР

Майингина эсар шабада,
Сочларингни сийпалаб қочар.
Қўм-қўк майса кулиб далада
Шамолларга бағрини очар.
Майсаларга бурканар еллар,
Кетар мовий уфқлар томон.
Зум ўтмайин ҳаллослаб келар
Қилмишидан бўлиб пушаймон.

СУЛИМ ҚИШЛОҚ

Кула-кула, ғунчалар оча
Баҳор келди бағрингга, Тузел.
Баҳор янглиғ шуълалар соча
Дилдор келди бағрингга, Тузел.
Сўлим қишлоқ, маст этдинг мени,
Ҳушим олди баҳорий бўса.
Бир умр тарк этолмам сени
Баҳор ва ёр бағрингда бўлса.

МИНГ ЁЛВОРСАМ

Сен дарёни севар экансан,
Бордир Чирчиқ бўйида изинг.
Тўлқинларга боққанингда сан
Мавжларидан ўйнарган кўзинг.
Тошқин севгим айтиб тун ва кун
Минг ёлворсам сўзим уқмайсан.
Тўлқинларни севсанг, не учун
Қалбимдаги мавжга боқмайсан?!

Қоя узра оппоқ тоғолча
Шабадада силкиниб турар.
Гулларига ҳайрон боққанча
Юраккинам ўксиниб турар.
Орамизда ётар тош, тикан,
Борай десам билмайман йўлин.
У-ку олис. Енимда турган
Гулгун ёрга етарми қўлим?

БИЗНИ ҚУТЛАБ

Боққа кирдик нкков навбаҳор,
Оқ гулларни этдик томоша.
Эзгу ҳислар руҳимизга ёр,
Пок орзулар кўнгилга ошно.
Шўх қушчалар чуғурлашдилар,
Бийрон бўлиб кетди тиллари.
Бизни қутлаб оппоқ ўриклар
Бошимизга сочди гулларин.

СЎЛМАЙДИГАН БАРГ

«Ишқ» деб ёздинг лола баргига,
Лола янглиғ юзинг қизарди.
Ёзгин десаиғ ишқ сўзин менга
Юрагимнинг шаклин чизардим.
Қони ишқдир юрагим ўзи,
Қат-қатида ўтли дард қолди.
Қўз ўнгимда ўша ишқ сўзи,
Сўлмас бўлиб ўша барг қолди.

СЕН ЎЗИНГ САБАБ

Чегара йўқ бугун мавжимга,
Кайфиятим енгил ва сара.
Завқим сиғмас жону танимга,
Шодликларим билмас чегара.
Барисига сен ўзинг сабаб,
Сенсиз менга қувонч қаёқда.
Қайғуларим қувиб ва ҳайдаб,
Шодлик тутдинг менга дудоқда.

СУВ ОҚМОҚДА ОЁҒИНГ ЎПИБ

Сой лабида турибсан қувноқ,
Сув оқмоқда оёғинг ўпиб.
Севинчларга очасан қучоқ
Сен тошлардан тошларга ўтиб.
Юзларимга сачратасан сув,
Унутасан ўзингни буткул.
Шўхликларинг ҳақи, ол, сулув,
Сой лабидан уздим сенга гул.

БОШГА ТУШАР ДЕМАБМАН

Остонада тунаб ошиқлар
Тонг оттирган деса кулардим.
Мен севгини эрка қўшиқлар
Оҳангига эгиз кўрардим.
Кеча тунаб остонада мен
Тонг отганин, қаранг, билмабман.
Ошиқлардан кулибман, лекин
Бошга тушар бир кун, демабман.

КУЗЛАРИМГА БОҚ

Сенга ўзга боқмаса, дейман,
Ташламаса ҳеч кимса нигоҳ.
Қарашганда сенга суқ билан
Юрагимдан узилар бир «оҳ».
Сен ўзгага боқмасанг, дейман,
Ташламасанг ҳеч кимга назар.
Кўзларимга менинг боққил сан,
Кўзларимда хаёлинг яшар!

СИФАТ

Икки тундир сени кутаман,
Икки тундир сен айтар сўзим.
Ҳар шарпага қулоқ тутаман,
Ҳар нуқтага тикаман кўзим.
Икки тундир бағрим бўлиб хун
Сифат топдим ҳуснингга ўхшаш:
Бу икки тун сочингдай узун,
Бу икки тун қошингдай туташ.

Етиб борса сенга хонишим,
Қалбингдаги музни эритса.
Илтижолар қилиб ўз ишин
Тилларингни сўзга киритса.
Яна дилда эҳтиром сақлаб,
Эски ваъданг яна қилиб ёд —
Эшик очиб, остона ҳатлаб,
Ассалом, деб кириб келсанг шод!

И К К И М И З

То тонггача суҳбат қурдик биз,
Ёдга олдик висол онларин.
Орзулардан яйраб иккимиз
Эсладик ишқ хиёбонларин.
Учмас унда биз қолдирган из,
Гулларга ранг берар жамолинг.
Сўзлашдик шу ҳақда иккимиз —
Мен ва Сенинг шприи хаёлинг.

Севаман. Борлиғим тилсимда
Сўзимни саболар тингласин.
Мен билан бирлашиб кулсин-да,
Мен билан қўшилиб йиғласин.
Се-ва-ман! Майлига эшитиб,
Тог, дара ҳайратда қотсинлар.
Сабо-ю, тоғу тош кўплашиб,
Севгмни дилдорга айтсинлар.

МУРОСА

Суратим бор сенинг қўлингда,
У сен билан муросададир.
Ё тургандир кўзинг ўнгида,
Ё китобнинг орасидадир.
Дилимда бир пинҳоний учқун,
Фикримда бир ширин хулоса.
Яхшиликка чиқарар бир кун
Сурат ва сен қурган муроса.

ҚИЁС БОРМИ ҲУСНИНГГА

Ёқмас эмиш исминг ўзингга,
Сал дагалроқ эмиш чамаси.
Қайси исм хуш ёқар сенга,
Қайси номга келар ҳавасинг.
Қиёс борми нафис жисмингга,
Қай тил ҳуснинг айлар ифода.
Оланг қўйган оддий исмингга
Лойиқ бир сўз борми дунёда.

САРХУШ БИР ОҚШОМ

Апрель. Сархуш, сармаст бир оқшом,
Мен ўт эдим, сен олов эдинг.
Севаман, деб мен нисам қасам,
Сен ҳам дилдан севаман, дедини.
Қанча кутдим шу битта сўзинг,
Борми энди менда ҳам армон.
Тонг отгач, ўз сўзингни ўзинг
Унутма, деб фақат қўрқаман.

Юрагингни муз деб билардим,
Илимайди, дердим, ҳеч қачон.
Дилингда қиш қаҳрин кўрардим
Қулганида юртда саратон.
Қандай оташ бағрингда ёнди,
Қайдан келди олов тананга.
Мен не қилиб қувонмай энди
Муз деганим бўлса аланга.

ТАЪНА ТОШИ

Отавер, отавер таъна тошини,
Ҳориб-толганингча, тўйганингча от.
Аёллар қўлида бу тош отилиб,
Авлоддан авлодга ўтгувчи бисот...
Келдинг, деб от уни, келмадинг, деб от,
Севдинг, деб от уни, севмадинг, деб от.
Таънанг тошларига беради бардош
Қипригнинг ўқига чидаган бу бош.

ИККИНЧИ ДУНЁНИНГ ОДАМИ

Икки тонфага бўлингандир башар,
Бор эрур яшашнинг икки маъноси.
Бу дунё ичида икки дунё яшар:
Ошиқлар дунёси ва ишқсизлар дунёси.
Биринчи дунёда тўрт фасл кўркам,
Тўрт фасл одамнинг ишқдир ҳамдами.
Сенинг ҳамдаминг не, топмадим ҳеч ҳам
Иккинчи дунёнинг одами?!

БАЛОЛАРДАН АСРАБ

Кўз ёшининг бешигидир ғам,
Ишқ пашъаси яшар кулгуда.
Кўз ёши ҳам, қувпоқ кулгу ҳам
Тугиладн кўнгил мўлкида.
Нобуд бўлар йўргакда қайғу
Севги дилда очилса гул-гул.
Балолардан асраб кулгуни
Балоғатга етказар кўнгил.

ДЕҲҚОНЛАР ИБРАТИ

Ўзинг уруғ сепдинг ўз қўлинг билан,
Меҳринг оташида этдинг парвариш.
Ўстирган гулингда кўрсанг-да тикан
Сўлдириб ташласанг бўлмасми эриш.
Деҳқонлар илмидан олсанг-чи ибрат,
Уруғдан бўстонлар бунёд этарлар.
Тикан дсб сўлдириб кетмаслар ташлаб,
Ақсинча кундан-кун обод этарлар.

КУНГИЛГА ДАЛДА

Юпатаман кўнглимни гоҳи,
Вақти йўқдир дейман келишга.
Қуилар ўтиб ва сувлар оқиб,
Ёз келмаса, келар-да қишга...
Келмади, деб куймам армонда,
Ҳижрон мени этолмас карахт.
Унинг билан битта замонда,
Бир заминда яшаш ўзи бахт.

ЎЗИ БИР ТИНЧГИНА ҚИЗ

Гоҳ кулиб ташлар нигоҳ,
Ҳажрида ўртайди гоҳ.
Гоҳ саҳар йўл пойладим,
Гоҳи тун вой-войладим.
Ҳам мени хон айлади,
Ҳам мени қон айлади.
Ўзи бир тинчгина қиз,
Ўзи бир кичкина қиз...

Ч О Р А

Мен исёнкор бўлмасам агар,
Қилмас бўлса кўнглим ғалаён,
Киприкларинг тортганда лашкар
Мен чорасиз қолмоғим аён.
Ҳисларимни солсам мен ншга,
Туйғуларни кўтартирсам бош,
Бор вужудим келса жунбишга,
Мумкин бўлур шунда... жон сақлаш.

ТИЛАҚ

Сен тоғларга олиб келдинг нур,
Тоғлар сенга құшиқ бердилар.
Сенга қоя осмоний гурур
Ва ўзининг ёшини тилар.
Мен тоғларга сени деб келдим,
Тоғлар менга ишқ бердилар.
Менга қоя боқар-да кенг дил,
Ва ўзининг бардошин тилар.

СЕНГА МАҲТАЛ БЎЛИБ

Уйғонмоқда олам, уйғонгил
Етмайдими полам, уйғонгил.
Қўлоғингга олгил сўзинми,
Уйғон, эркам, очгил кўзингни.
Ноз уйқунгни тарк эт, тура қол,
Ана, тутиб биллурий сопол,
Қўлларингга қўяйин. деб зар
Сенга маҳтал турибди саҳар.

ГУЛ ВА ТОШ

Бир қўлингда гул эди, бир қўлингда тош,
Гоҳ боқардим тошингга, гоҳи гулингга.
Отарсанми тошни деб, тутар эдим бош,
Топширгандим жонимни нкки қўлингга.
Азобларга иштиёқ кўриб кўзимда
Тошингни отдинг менга, мўлжалга урдинг.
Қўлдан олиб тошингни шодман ўзимдан,
Гулдан иборат бўлсин эндиги умринг.

ҚҰРИБ ТУРИБМАН

Бугун мендан йироқдасан,
Олис тоғлар қўйнида.
Хаёл суриб турмоқдасан
Тошқин сойиниң бўйида.
Хопам нчра мен бу дамда
Бориб-келиб турибман.
Хаёлимниңг кўзгусида
Сени кўриб турибман.

БОЛАЛИК ГУНОҲИ

Гуноҳсиз банда йўқ дейдилар,
Барига бу замон гувоҳдир.
Умрлар бор экан, алҳазар,
Умр деб атамоқ гуноҳдир.
Мен ҳам бир гуноҳ иш қилгандим,
Ўртайди ҳамон ўй сурганда.
Қайсидир йил эди кулгандим,
Бир ошиқ зор йиғлаб турганда.

СИР ОЛМОҚ БУЛИБ

Ишқим меннинг юракда пинҳон
Қўп авайлаб-асрайман уни.
Очиб-сочиб бўларми ҳар ён
Ишқ аталмиш сирли туйғун.
Қўзларимга қўз солиб баъзан,
Синар ағёр, сир олмоқ истар.
... Ишқ гавҳардир. Холм деб қўздан
Денгиз тубини танилади гавҳар.

Сўзлаганда ўйнаб тургувчи
Кўзинг қора, қошларинг қора.
Юрганингда ерга теккувчи
Сақич каби сочларинг қора.
Айтар бўлсам бор гапни, нега
Кўзларингни олиб қочасан?!
Қоп-қора қош-кўзингдан менга
Оппоқ-оппоқ шуъла сочасан?!

ВАЪДАНГДАН ТОНАСАНМИ

Дилинг чопмас экан, нега хўп дединг,
Сўзим ёқмас экан, нега хўп дединг.
Парвозга чорласам ҳали дил қушинг
Қанот қоқмас экан, нега хўп дединг.
Сўзингни қайтариб оласанми ё,
Бир йўла ваъдангдан тонасанми ё?
Мен сени ўн саккиз яшар, деб эдим,
Фикри тўхташмаган боласанми ё?!

Боғ тўрида битта гул бордир,
Битта гулга дилим хумордир.
Имо қилар менга лутф этиб,
Кетолмайман ёнидан ўтиб.
Ўтираман қошида ҳар кеч,
Жамолига тўёлмайман ҳеч.
У сендайин кулиб туради,
Ундан исинг келиб туради.

Қ И З И Қ . . .

Ёш эмассиз, дединг. Воажаб,
Ёшман, дедим. Қўзгуга боқдим.
Нетонгки, ўз-ўзимга қараб,
Шошиб қолдим лол бўлиб ақлим.
Табиатнинг ишлари қизик,
Қўп нарсалар ҳали жумбоқдир.
Сенинг юзинг кундан-кун қизил,
Менинг сочим кундан-кун оқдир.

Мен бу дамда сени ўйлайман,
Кўзларингни кўрмоқдаман нақ.
Боқиб-боқиб сира тўймайман,
Талпинаман васлингга илҳақ.
Сен бу дамда қай ҳолатдасан,
Қай кайфият руҳингга эгиз.
Қимлар билан мулоқотдасан,
Қўп ширинми суҳбатларингиз...

ОГОҲЛАНТИРИШ

Сенга аён дилдаги меҳрим,
У булоқдек жўшар кўйингда.
Кеча-кундуз қайнаб бетиним
Гул ундирар келар йўлингда.
Боқмас бўлсанг сен ўшал гулга,
Тўлиб кетар зардобга сийнам.
Қайноқ меҳр топилган дилда
Топилади дерлар қаҳр ҳам.

ЭЙ ДАРЁ

Эй дарё, сен шидат билан оқ,
Эй тўлқин, сен сапчи осмонга!
Руҳим менинг мавжларга чанқоқ,
Қалбим менинг илҳақ туғёнга.
Ғалаён сол туйғуларимга,
Қонларимни жунбишга келтир.
Ҳижрондаги қайғуларимга
Юпатгувчи малҳам бўлиб кир.

Тоғларнинг бошини туман босмоқда,
Дилимни пармалаб гумон босмоқда.
Севмайди, севмайди, севмайди, дейман.
Севгиннинг қадрини билмайди, дейман.
Тоғларнинг бошига шуъла энмоқда,
Ўйимда бир учқун порлаб келмоқда.
Севади, севади, севади, дейман,
На дилда гумону на тоғда туман.

РАССОМ БУЛСАМ

Қўлларингда бир даста лола,
Қучоғингда бир олам ёғду,
Шаҳло кўзинг ёнар мастона,
Еноғингда ўйнайди кулгу.
Рассом бўлсам ҳарир ипакка
Шу ҳолатинг нақш этар эдим.
Шу ҳолатинг кўриб юрмакка
Ҳаётимни бахш этар эдим.

ЙЎЛГА ОТЛАНГАНДА

Мен қишлоқдан қайтмоқчи эдим,
Отлангандим йўлга саҳардан.
Лекин яна ушланиб қолдим,
Қайтолмадим яна шаҳарга.
Остонадан ҳатлай деганда
Рўпарамда кулдию ногоҳ,
Юз-кўзимга сачратиб ханда,
Ушлаб қолди бир оташ нигоҳ.

СОВУТМОҚЧИ БУЛИШАР МЕНИ

Мени совутмоқчи бўлишар сендан,
Ғийбат тўрларига сени ўрашар.
Ҳуснингга гоҳида тош отиб зимдан,
Очиқдан-очиқ гоҳ мени қайрашар.
Гоҳида сўз бериб сендан совушга,
Зум ўтмай сўзимдан тониб бораман.
Беғубор кўзларинг ёдимга тушгач,
Совушнинг ўрнига ёниб бораман.

ҚАДИМИЙ ОШИҚЛАРДАЙ

Яхши бир от бўлса. Қенг бўлса адир,
Уфқнинг этаги ловуллаб турса.
Бир ёнда чаманлар уфуриб атр,
Бир ёнда дарёлар шовуллаб турса.
От кишнаб, ўйноқлаб турса депсиниб,
Туёғи тошни ҳам ўйиб юборса.
Эгарнинг олдига олсам-да сени
Отнинг тизгинини қўйиб юборсам!

РОСТ ЭКАН

Бир ой бўлди сени кўрмадим,
Бир ой бўлди тинчим йўқолди.
Висолингдан кўнгил узмадим,
Йўлга қараб кўзларим толди.
Юрагимда беҳисоб тикан,
Ўтиб борар кунларим интиқ.
Ишоимасдим аввал, рост экан,
Жон дегани бўларкан қаттиқ...

Ҳ А З И Л

Вафо расмин унутиб,
Ҳисларимга йўл бердим.
Одамлардан сир тутиб,
Ўзга ёрга қўл бердим.
Маст бўлганда ёр билан
Қўкка учди орият.
Қўзим очсам, туш экан,
Туш экан, туш, хайрият.

ТОЗА БУЛСА ОДАМ ҒУБОРДАН

Севги майда гапмас, қўйсанг-чи,
Билгирлик ҳам эви билан-да.
Энг муқаддас туйғулар бонги
Туғён урса дилда ва танда
Тоза бўлар одам ғубордан,
Севиб қолар оламни бутун.
На ғарб, жануб, на шарқ, шимолда
Уруш бўлмас мол-дунё учун.

Ўйламагил, ёлғиз эмасман,
Кўпдир менга сирдош ҳамроҳлар.
Сочларингдан тортиб бирпасда
Шамол менинг ёнимни олар.
Тўлқин менинг тарафимдадир,
Ана, қўяр оёғингга бош.
Тунда юлдуз ёним оладир,
Ёним олар кундузи қуёш.

Нимасига учганимни сўрайсанми, эй жўра,
Шубҳа билан кўзларимга қарайсанми, эй жўра.
Эй жўра, мен айтган билан уқармисан дилимни,
Жўрам бўлиб сен ҳам энди ёқармисан дилимни.
Мен ул гулнинг қалбидаги розларига учганман,
Мен ул гулнинг лабидаги нозларига учганман.
Мафтун этди нозик ақли, майин, эрка овози,
Шуларга мен учдим, жўра, шундан баланд парвозим.

ҲАР ГАЛ ШУНДАЙ

Яна келиб бир кулгу билан
Қўнглим торини бойлади кетди.
Сеҳрлади қай жоду билан,
Ақлим ҳайрон айлади кетди.
Ҳар гал шундай. Улдим деганда
Ўзи эшик очар-да келар.
Лабларида ўйнатиб ханда
Жон бағишлаб қочар-да кетар.

Х О Ҳ И Ш

Бир эрка қўшиқ айт эркалаб,
Сокинлик тушганда кечки пайт.
Ғамларнинг чокини парчалаб,
Эркалаб ўйноқи қўшиқ айт.
Юлдузлар қолсинлар ҳайратда
Борлиқни шодликлар чулғасин.
Ҳар кўча, ҳар йўл, ҳар бекатда
Эшитган юраклар тўлгансин.

ТОҒ ЙУЛИДА

Сен олдинда борасан
Сочинг силкиниб.
Мен сочингга қарайман
Ёниб, ўксишиб.
Оёғим тоғ тошига
Тилиниб борар.
Жоним қора сочингга
Илиниб борар.

МУҲАББАТ ЧИРОҒИ

Шу чоққача нима бўлди билмадим
Қон этганимиш юрагимни тош тегиб.
Ихтиёрим ҳеч ўзимда бўлмади,
Нима деса ул ёр, кўндим бош эгиб.
Кеча келиб хайр-хўш, деб жўнади,
Ўуфлаб кетди муҳаббатнинг чироғин.
Қоронғида қандай яшаб бўлади,
Нима бўлар экан энди бу ёғи?!

СУЗГА ҚОЛМАДИ УРИН

Дединг: бўлади, кетаман энди.
Дедим: менинг ҳолим не кечар?!
Дединг: ёнган меҳрингни сўндир.
Дедим: менга раҳм этсанг нетар?!
Дединг: бас қил, олма кўзга нам.
Дедим: сўзга қолмади ўрин.
Оёғингга йиқилай десам
Йўлим тўсди сочинг — қирқ ўрнм.

О П Т И М И З М

Ана, иқболим, дедим,
Мана, иқболим, дедим.
Гарчи эдинг йироқда,
Гарчи хаёлим эдинг.
Ҳамон кетиб борасан,
Қаён кетиб борасан.
Сен барибир умримга
Иқбол бўлиб қоласан.

МАЙ УТИБ БОРМОҚДА

Май тугаб бормоқда, сендан йўқ хабар,
Уртандим фироқда, сендан йўқ хабар.
Хабар бор етти бурж, етти иқлимдан,
Фақат бир сен ёқдан, сендан йўқ хабар
Соғман деъ бировдан айттириб юбор,
Янги ғазалингдан байт бериб юбор.
Муҳаббат айёми, ойларнинг ойи
Май ўтиб бормоқда, сендан йўқ хабар.

Отелло ғазаби танишдир менга,
Мен унинг исёнин эъзоз этаман.
Бегона кўз агар қадалса сенга
Отелло сингари қақшаб кетаман.
Агар севгимизга хиёнат қилсанг
Жудо бўлмасмиди жондан икки тан.
...Агар бир даврда дунёга келсак,
Оғайни бўлардик Отелло билан.

СҰРАШЛАРИНГ БЕХҰДА

Сен мени айлаб ёниб сўзлайсан,
Орқамдан юрма, деб берасан сабоқ.
Алланималарни тинмай сўрайсан,
Мен жавоб беришдан ожизман бироқ.
Сен менга сабоқдан очганда оғиз,
Мутлоқ қулогимга кирмас гапларинг
Қимирлаб турарлар кўзимга ёлғиз
Инжу тишларингу ёқут лабларинг.

ҲАВОТИР

Юргил, бундан кетайлик нари,
Ёқмас менга бу яйдоқ гўша.
Ғанимларнинг шайтон кўзлари
Бизни пайқаб қолганга ўхшар.
Ҳозир гўё чироқ ёнади,
Кўзимизга қадалар зиё.
Шунда бизни ҳамма кўради.
Биз ҳеч кимни кўрмасмиз асло.

АДАШМАГИЛ ҲИСОБДА

Масонасан, кўзларинг сузук,
Бир гапириб, ўнта куласан.
Ё янгича фитналар тузиб,
Атай сўзлаб, атай куласан.
Майлига, шу кулгинг рост бўлсин,
Кипригингга жоду илдирма.
Бир гапириб ўнта кўл, лекин.
Бир кулдириб, ўнта куйдирма.

ЮЛДУЗ БЎЛИБ

Юлдузларга бўлибсан муштоқ,
Осмондадир мудом кўзларинг.
Юрагимни қамрайди титроқ
Қўкка боқиб ёнган кезларинг.
Юлдуз кони фақат кўк эмас,
Ерга ҳам боқ, бахтим қуёши.
Юлдуз бўлиб мўлтираб ётар
Остонамда кўзимнинг ёши!

ОВОЗА ЭДИ

Ўнгимми бу, кўрмадимми туш,
Йўқ, бу ўша дарвоза эмас.
Ланг очилиб ётар фаромуш,
Кўзларимга ишонгим келмас.
Бир вақтлар... кўп келардим зор,
Ишқим элда овоза эди.
Ўшанда у мен учун зинҳор
Очиб бўлмас дарвоза эди.

НОЖУЯ НУҚТА

Ҳузуригга чопар эдим мен
Қалбим тўлиб ҳаяжонларга.
Учрашувга нуқта қўйдинг сен,
Нуқта қўйдинг ширин онларга.
Энди шеърга машғулдир қалбим,
Ёзиб юргум энди сен ҳақда.
Учрашувга қўйганинг каби
Қўёлмайсан қўшиққа нукта.

ОРАМИЗ УЗОҚ ЭМАС

Йўқ, бизнинг орамыз узоқ эмас ҳеч,
Гарчи сен у ёндир, гарчи мен бу ён.
Висол орзулари биз учун севинг.
Ширин бир ғурбатдир биз учун ҳижрон.
Йўқ, ора узоқ, деб қайғурма чакки,
Шундай «ошиқлар» бор, худо асрасин,—
Бир-бирин бағрида турсалар ҳамки,
Ер билан осмондир улар ораси.

СИНОВ ҚИЛАР

Бу кеч кўздан ёру ой йироқ,
Ёзилмайдн дилдаги тугун.
Чарақлайди ҳув минг-минг чироқ,
Қўзларимда лекин менинг тун.
Мудраб ётар гулзору ишком,
Гўё ўчган баридан чирой.
Ташлаб оғир ҳижронга бу шом,—
Синов қилар бизни ёр... ҳам ой.

СОВУҚ ТУШГАНИДА

Совуқ кеча эди. Вужудим қақшаб,
Ҳарорат излардим муздай ётоқдан.
Ўтга зорлигимни сезганга ўхшаб,
Ўшанда сен келдинг аллақаяёқдан.
Бир олов оралаб ўтди танимни,
Қақшоқ вужудимга югурди дармон.
Совуқ тушганида авайлаб мени
Ўша ўт иситиб юради ҳамон.

ҚУШИҚЛАРИМ БИР ДАФТАР

Қисқа ёзим. Ҳар шеърда бир гап,
Юракнинг бир қалқинин айтдим.
Муҳаббатнинг сийлаб ва ўртаб,
Ўтга ташлаб ёқинин айтдим.
Ловуллайдн борлиғим ҳамон,
Бор умримни иситар тафти.
Ўтли севгим ҳақида ёзган
Қўшиқларим бўлди бир дафтар.

Агар севса қизлар севарлар қаттиқ,
Мангулик висолни ваъда қилурлар.
Ёрнинг дийдорига илҳақу интиқ,
Берган сўзларини онт деб билурлар.
Умрга тенг эрур лафзнинг кучи,
Меҳрли кўнгилда топгай у қўним.
Қизларнинг лафзига ишонмагувчи
Мужмал йиғитларни ёқтирмас кўнгил.
Ҳазрат Навоийни лол этган гўзал
Вафо чаманга чиройдир мангу.
Қўлимда ул севги чақнаган ғазал,
Дилимда ул даҳо куйлаган туйғу.
Баравж янграг экан муҳаббат сози
Юраклар онтини буқолмас ҳижрон.
Ёрнинг муқаддас лафздан рози
Қабрида тинч ухлар Ҳамид Олимжон
Онтин ва лафзсиз бўлмас муҳаббат,
Шул сабаб енгилдир ҳижрон юклари!
Лафз бўлмаганда янчарди албат
Уруш йилларининг айрилиқлари.
Фронт мактубларин ҳар сатри малҳам,
Ҳар ҳарфи кўзларга бағишлар-да нур.
Севаман... шу бир сўз, шу битта қасам
Ўлимдан зўр келди десам рост бўлур.
Менинг ҳам дилимда шу эски учқун,
Бир қалам қошлини мен ҳам суйганман.

Гулгун лабларининг ваъдаси учун
Севги ўтларида мен ҳам куйганман.
Бир оғиз лафзини тумордай сақлаб,
Асраб-авайлайман жонимдан ортнқ.
Шояд ул бир куни ваъдасин оқлар,
Ахир, қизлар лафзи бўлар кўп қаттиқ...

1973

Мен тош деб билардим тоғларни аввал,
Совуқ харсанг дердим улкан қояни.
Тоғда мўъжизага дуч келдим бу гал,
Бу гал тоғлар сеҳри лол этди мани.
Янги бир дунёни кашф этдим гўё,
Ўзга бир нафосат қўйнига кирдим.
Эртакда бўларди бу янглиғ рўё,
Аммо мен рўёни тоғларда кўрдим.
Баланд-баланд қоя қасрга ўхшар,
Узоқдан эслатар азим қалъани,
Бағрига чақриб нилуфар шаҳар
Осмон гумбазида ётар товланиб.
Жамолин кўрай деб тирмашдим тикка,
Сўқмоқлар оралаб кездим ҳангу манг.
Наздимда тош уйлар бўй чўзиб кўкка
Нурсиз гўшаларга улашарди ранг.
Чўққидан дарвоза, қоядан устун,
Харсангдан ўриндиқ, тошлардан ётоқ.
Осмонга юз тутиб порлар туну кун
Сангин пештоқларда гўё тош байроқ.
Меъмори шамолдир, рассоми шамол,
Ҳар бир қиррасида шамолнинг қўли.
Мезбони шамолдир, меҳмони шамол,
Гувиллар қучоғи шамолга тўлиб.
Дайди деб ўйлардим шамолни бешак.
Уни ўхшатардим ватангадога.

Шунчалик қасрлар қурибди, демак,
Йўл қўйган эканман андак хатога.
Шамол югуради, шамол елади,
Гўё елкасида яшаш қайғуси.
Шамолда туйғу бор дегим келади.
Меҳнат туйғусими, маскан туйғуси...

1973

ИРОКИ ДУППИ

Бу чиройдан ҳайрондир ақлим,
Бу сеҳрдан дилим ҳангу манг.
Ҳар нақшида ўзга нур балқиб
Ҳар йўлида оқар ўзга ранг.

Кўзни ёқар қирмизи гули,
Наҳот оддий рангга бўялган.
Дўппи тиккан қиз боққа кириб,
Қизил рангги анордан олган.

Дўппи узра неча оппоқ из,
Атрофига қорми сочилган.
Тоғ бағрига чнқиб чевар қиз.
Қор рангини ппга кўчирган.

Яшил рангин олган майсадан,
Нусха берган ғўзаю шона,
Узоқлардан ярақлар экан,
Бу — лиммо-лим нурдан нишона.
Водийларни кезиб чевар қиз,
Танлаб рангнинг энг сарасини
Сўнг дўппига чнзибди холис
Ўзбекистон манзарасини.

1973

Осуда нуқталар ўтдилар кетиб,
Узун кечаларнинг битди мароми,
Баҳор тошқинлари келдилар етиб,
Яна ташриф этди севги айёми.

Дарёлар бағрида яна ғалаён,
Сокни кўллар ҳатто кўтардилар бош.
Босиқ туйғулар ҳам урдилар туғён,
Томир-томирларга югурди оташ.

Кўкка боқар бўлсам булутлар тошқин,
Қағ-қағ учишадн қушчалар хуррам.
Осмон гардишнга сиғмайдн чақин,
Ўнгит юрагидек жўшқиндир олам.

Заминда пар каби енгил тароват,
Эркин нафас олар яшил ўтлоқлар.
Чаманлар бағрида ширин ҳаловат,
Шўх-шўх силкинади жажжи япроқлар.

Кўҳна чинорлар ҳам яшармиш гўё
Баҳорни илк карра кўргандай шодмон.
Тарам-тарам кулиб балқийдн эпё,
Қувончдан гулларнинг ёноғи алвон.

Бедазор оралаб ўйнайди сабо,
Баргларда биллурдай жимирлаб шабнам.
Борлиқдан таралар бир эрка наво,
Қиз бола қўнглидай нозлидир олам.

Наздимда қовушди икки минтақа,
Қоришди оламнинг икки зийнати.
Гўё учрашдилар битта нуқтада
Қиз қўнглин нози-ю, йигит шиддати.

1978

ГУЛ МАКОННИ САЙР ЭТИБ

(Огаҳий йўлида)

Кезганимда Хоразми гул маконга учрадим,
Гул маконни сайр этиб мен тоза конга учрадим.

Тоза коннинг дурларидан дилларимга завқ олиб,
Булбули шод сайраётган ошиёнга учрадим.

Ошиённинг шўх навосин тинглаганда ногаҳон,
Бебаҳою беқиёс тубсиз жаҳонга учрадим.

Ул жаҳоннинг рангларини суртганимда кўзга мен
Субҳидамда гунча очган навжувонга учрадим.

Навжувоннинг кўзларида ўйнар эрди ишвалар,
Ишва ичра офтоби жовидонга учрадим.

Ҳадаё этгач ул табассум, ўсди кўнглим тоғ бўлиб,
Кипригида жон узатган жонажонга учрадим.

Ёз, Самандар, куйласин дил, қулди толе юлдузи,
Порлаган кўксида юлдуз қаҳрамонга учрадим.

1973

ЧАЛҒУЧИГА АЙТИНГ

Жаранғдор куйласин, чалғучига айтинг,
Юпансин бир нафас, қайғувчига айтинг.

Юборинг тез хабар, келсин кулпб дилбар,
Мулойим сўзласин, борғувчига айтинг.

Агар уйқуда бўлса уйғотинг куйлаб,
Менинг бедорлигим уйқувчига айтинг.

Келурда дилбарим ҳар шарпадан қўрқар,
Дадилроқ бўлсин, ул қўрқувчига айтинг.

Самандар устидан ошкор кулар ағёр,
Кулармиз энди биз, кулғувчига айтинг.

1973

Гулчеҳра совға айлаб гуллола келтирибди,
Наҳотки гулни менга қиз бола келтирибди.

Гулга тўлиб қучоғи, гулдай ёниб ёноғи,
Қўздан қочиб уёла-уёла келтирибди.

Гулларда келтирибди ул қатра-қатра шабнам,
Гўёки бода лим-лим пиёла келтирибди.

Баргларда ранг жимирлаб оқар дилимга пайваст,
Шовуллаган ранго-ранг шалола келтирибди.

Самандар эрди ташна, қайдан хабар топиб ёр
Япроқ ичида меҳри зилола келтирибди.

1973

АМУДАРЁ

Амударё, мангу дарёсан,
Ҳовуч-ҳовуч ёғду дарёсан.

Гоҳи майин, сокину ювош,
Гоҳи ўжар, танги ва бевош,
Тўлқинлари уфққа туташ
Севинч дарё, қайғу дарёсан.

Едирган ҳам, ичирган ўзинг,
Ўтроқ этган, кўчирган ўзинг,
Жайхун бўлиб жўш урган ўзинг,
Замонларга кўзгу дарёсан.

Сенга боқсам оқизар хаёл,
Сен куйлайсан, мен қоламан лол,
Сенсан тутқич бермаган иқбол,
Армон дарё, орзу дарёсан.

Сен шўх эдинг, лекин ҳаёт хор,
Сув бўйида деҳқон сувга зор,
Не кунларга бўлмаган дучор
Дори дарё, оғу дарёсан.

Тарқаб кетди тепангдан булут,
Офтоб каби кулди она юрт.

Ҳар жилғаси баракаю қут,
Ҳар қатраси инжу дарёсан.

Лойқа сувинг тўйиб ичганман,
Мавжларингдек тошиб жўшганман,
Қўш соҳилинг гуллаган чаман,
Қўркам дарё, сулув дарёсан.

Қўлларимда қоғоз ва қалам.
Қўшиқ айтгум сенга деб мен ҳам,
Эшитмайсан, чопасан илдам,
Тулпор дарё, оҳу дарёсан.

1973

Сочларингни ўйноқлатиб куласан шўх-шўх,
Ғамзаларинг ўқини отиб куласан шўх-шўх.

Кумушданми зулфларингга безаклар тақиб,
Юлдуз каби ярақлатиб куласан шўх-шўх.

Шўх, ўткинчи шамолларга розингни айтиб,
Сочларингни тароқлатиб куласан шўх-шўх.

Дайдн еллар бирпас ташлаб кетар бўлсалар,
Чор атрофдан сўроқлатиб куласан шўх-шўх.

Чорлаб-чорлаб бериб елга ихтиёрингни,
Шому саҳар ардоқлатиб куласан шўх-шўх.

Келмоқ бўлсам еллар билан қошингга мен ҳам,
Сен ўзингдан ўзсқлатиб куласан шўх-шўх.

Самандардан дариғ тутма васлингни десам,
Сўзларингни илмоқлатиб куласан шўх-шўх.

1974

Кошонага, вайронага тушди йўлим,
Розин айтди кекса чипор, жажжи гунча.
Отелларда юраккинам дардга тўлиб,
Мижжа қоқмай тўлганганман тонг отгунча.

Офтоб чиқиб ҳасратларни қувганида
Турфа рангга чулғанарди олам яна.
Гул япроғи, қиз дудоғи хандасидан
Тотли ҳислар ўйларимга ҳамдам яна.

Чеҳраларга телмурардим шодлик излаб,
Қорачуққа тикилардим ахтариб нур.
Барно йигит, оппоқ жувон, қора қизлар
Тавозеси юрагимга олий сурур.

Тоза гулга ўхшатардим мен уларни,
Рангларига такрор-такрор боқар эдим.
Яна қадим ташбеҳлардан тотиб маъни
Сўнгсиз хаёл дарёсида оқар эдим.

... Дунёча кенг табиатнинг саховати,
Фақат боғлар, фақат тоғлар эҳсоними?
Табиатнинг балқиб турган таровати,
Салобату шарофати инсонни-ку!
У инсонни неча аср йўргаклади,
Неча аср бўй-бастига берди оро.

Эзгуликка, ёруғликка етаклади,
Юрагига муҳаббатни айлади жо.
Довулларда чиниқтирди туйғусини,
Берди турли-турли жило, ранг ораста.
Мен ўйласам энди бизнинг ер юзини
Кўз олдимга келар жонли бир гулдаста.
Унда ўзбек қўлларининг қадоқлари,
Рус ишчисин юзндаги тер шодаси,
Ҳинду араб қизин бодомқовоқлари
Бири гулу бири шабнам ифодаси.
Она ҳаёт гулдастасин неча карра
Етилтирди кўз-кўз этиб жамолини.
Неча карра лекин гуллар кулган палла
Рақам этди тарих унинг заволини.
Қирқ биринчи йилнинг баҳор гуллари-чи,
Энди ёнинг қучоғига кирганида
Энг етилган баргларига тушди қайчи,
Гунчалари тиг остида бурда-бурда.
Нега дейман баъзан содда бола каби,
Босолмайман юрагимнинг туғёини.
Саволларим шушча кўпки, мураккабки,
Минг боқсам ҳам кўролмайман поёини.
Нега уруш уни ўчмас, нега қирғин,
Гулзор узра нега изғир ўқлар дайди,
Нега ҳасад ва хусумат бўлмас қувғин,
Нега эркин кўролмас кўз ўйинмайди?!
Жўн бўлса ҳам ушбу савол ўртар мани,
Ахир, олам насибаси ўт-чақинми?
Тинчлик билан бошлаб инсон калимани,
Тинчлик билан тугатувчи кун яқинми?
Одамларни гулдастага ўхшатдим ман,
Жонз бўлса-бўлмаса ҳам таъбир агар.
Қўйиб берса дунё халқи ясан-тусан,
Бўй таратиб, куй таратиб гулдай яшар.
Сўзларимга кўзларимни гувоҳ этай,
Инсонларга инсон меҳрин туйганман кўп.

Гул ёрига гулдай умрин беришга шай
Одамларни жон-жонимдан суйганман кўп.
Бугун яна сафардаман, ўйлар отим,
Қулогимда яна олис эллар саси.
Бугун яна сафардаман, қўлда созим,
Йўлларимда асрларнинг гулдастаси.

1974

БИР ҚҶШИҚҚИ...

Севги таронаси янграйди сераъж
Висол сурурини айлаб овоза.
Иккита тор ичра шунчаларки мавъж
Арзийди дарёлар олса андоза.
Тинглаб тонг — саҳардан барг ёзди гунча,
Булбуллар ҳайратда қотдилар бир дам.
Севги-ку эски дард, турғун тушунча,
Қадим-қадимлардан қўнгилга ҳамдам.
Шундандир куйлар ҳам, ўйлар ҳам ишқий,
Ошиқлар муҳаббат номасин битар.
Севги бу — шундай бир ўтли қўшиққи,
Қим куйлаб ўтади, қим тинглаб ўтар.

1974

ОЙНИНГ ЁШИ

(Ҳазил)

Қойилмасман олимларга ҳам,
Фаразларни тўқиб-бичарлар.
Неча йиллар шому субҳидам
Нуқул ойнинг ёшин ўлчарлар.

Оқшомларнинг зиёси-ку Ой,
Шуъласидан порлар ўтлоқлар.
Аёлларнинг қиёси-ку Ой,
Ҳушёр бўлинг, олим ўртоқлар.

Нозик иш бу, қалтис бир юмуш,
Мавзу кўп-ку Ойдан ҳам бошқа
Ҳисобларга кўра боёқиш
Қирган эмиш беш миллиард ёшга.

Ўйлаш керак ҳали кўп чуқур,
Хулосалар чалкаш ҳойнаҳой.
Қўкка қаранг, ўша-ўша нур.
Ўша-ўша ўн беш кунлик Ой!

1974

Мен баҳорда чиқаман сойнинг бўйига,
Тўлқин сапчиб қирғоққа тўш урганида.
Мен баҳорда чиқаман сойнинг бўйига,
Лойқа сувдан гулбин ис уфурганида.

Мен кузакда чиқаман сойнинг бўйига,
Сув бетида жимирлаб қалққанда қуёш.
Мен кузакда чиқаман сойнинг бўйига,
Тўлқин тиниб, қуюлиб сққанда ювош.

1974

Илиқ эди эрта кўклам, тоғ ҳавоси мулойим.
Бор меҳрини тутар эди бизларга ер ва осмон.
Чўққиларнинг виқорини, тоғолчанинг чиройин
Кўзимизга сурта-сурта яйрар эдик беармон.
Саховат ҳам гоҳи-гоҳи бўлар экан омонат,
Тўла экан бу оламнинг бағри шовқин, сукутга.
Бир нафасда қаҳр тўнни кийди қодир самовот,
Шиша каби гардсиз осмон тўлди қора булутга.
Тоғу тошни гўмбурлатиб қуюн келди, сел келди,
Аллақайда қарсиллади чўпонларнинг ўтовни.
Баҳорнинг оқ чечаклари худди тутдек тўкилди,
Биз чинорлар панасида жон сақладик бир нави.
Ёқа ушлаб: «Ё тавба», деб талвасага тушмадик,
Ахир, энди кўряпмизми ёвуз селни, бўронни!
Биринчи бор лолаликда дилга тушди илк ҳадик
Хоразмда бўрон туриб бузганида тўғонни.
Бир нафасда поймол бўлди Қорақумнинг этаги,
Кенг далалар сув остида қолиб кетди бир зумда.
Қўрқиб дук-дук урар эди менинг мурғак юрагим,
Хоразмни Амударё босар эди наздимда.
Сувга боқиб уҳ-уҳ, дея эгиб оппоқ бошини
Ёнгинамда қўлим ушлаб бобом турар эдилар.
Дағ-дағ титраб ёнгинамда кўриб кўзда ёшимни
Бу табиий бир офатдир, қўрқма, болам, дедилар.
Офат кўрсам шундан кейин табиий деб ўйладим,
Бобом сўзи қулсғимдан кетмай қолди ҳеч нари.

Шу бир сўзни кеча-кундуз ҳаёлимдан қўймадим,
Шу бир сўзни такрорладим худди тўти сингари.
Гулшанларни куйдирганда қонли уруш ёнғини
Қурбонларнинг меҳрин қўмсаб ёш бағримни тилдим мен.
Александр Матросовнинг эшитганда донғини
Урушни ҳам, зафарни ҳам табиий деб билдим мен.
Йиллар менинг ҳаёлимни бола каби улғайтди,
Қирчиллама йигит каби шахдам бўлди ўйларим.
Йиллар мени синовларда ўйлатди ва сўйлатди,
Юрагимнинг дардларига малҳам бўлди ўйларим.
Бор экан-да бу оламда адоват ва маломат,
Бор экан-да бу оламда олтинлару кумушлар.
Ҳасрат бўлиб кўринган ул аслида ғирт хиёнат,
Тажовуздир мен табиий. деган қонли урушлар.
Бехос тушиб қолса одам ёвузликнинг чоҳига,
Офат экан, дейишар ва панд-насиҳат беришар.
Сув сепмоқчи бўлишару ёнган дилнинг оҳига
Ўзбилармон биродарлар кўнгил сўраб келишар.
Қулоқ тутиб ўртанамаи мен ғанимнинг сўзига,
Ҳар калима саросима, ҳар луқмаси талваса.
Не кулфатдир бизнинг кунда инсон ўзи ўзига
Тўсиқ ясаб уни ўзи офат дея атаса.
Кибру риё балосига дуч келсам мен ногаҳон
Сел остида қолган каби ҳушим учар бошимдан.
Қўққисдан бир ёнғин ичра қолган каби куярман
Кутмаганда сотқин одам пайдо бўлса қошимда.
Фисқу фужур тиғи тегса менинг очиқ кўксимга
Зилзилада том босгандай қисирлайди суягим.
Рақиб ғараз хуружидан раҳна солса ишқимга
Худди бўрон қўпган каби типирчилар юрагим.
Уфқ каби чек билмайди одамзоднинг ҳиммати.
Чин инсонни ҳар жабҳада ғолиб демоқ жоиздир.
Табиатнинг офатларин енгар инсон қудрати,
Лекин инсон ўз офатин қаршисида ожиздир...
Бўрон бўлсин ва ёки сел, очиқ босиб келади,
Улар кўзни алдамайди, ўзгартмайди шаклини.

Уларни на уюштириб, на-да йўллаб бўлади,
Маккор одам уюштирар, йўллар аммо макрини.
Макр гоҳи сариштадир, алдов гоҳи синашта,
Илон заҳри, чаён заҳри яширинган риёда.
Ақл доим курашдадир, юрак доим курашда,
Одам ўғли одамзод, эй, умринг бўлсин зиёда!

1975

НИГОҲ ТАШЛАБ

Ёруғ юлдузни тебратдинг нигоҳ ташлаб,
Тиниқ денгизни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Осойишта чамашларга ғулу солдинг,
Ғули қирмизни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Неча баргу неча япроқни силкитдинг,
Не барг, илдизни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Оёқ остида тупроққа солиб титроқ,
Мунаввар изни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Ҳусн шоҳи бўлиб аввал Навоийни,
Хўжа Ҳофизни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Яшаб сокин ҳаётда биз муҳим эрдик,
Ки ҳатто бизни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

Самандарни бугун саргашталар этдинг,
Садою сўзни тебратдинг нигоҳ ташлаб.

1976

МАРҒИЛОНГА БОРАМИЗ

Субҳидам салқин билан Марғилонга борамиз,
Дилда бир ёлқин билан Марғилонга борамиз.

Ҳожат эрмас гул қидирмоқ Марғилонга совға деб,
Шеър олиб, талқин билан Марғилонга борамиз.

Товланар олам баҳор айёмида атлас бўлиб,
Завқ билан, тошқин билан Марғилонга борамиз.

Марғилон бағрида гулгун яшнамиш дилбар ҳаёт,
Талпиниб Тўлқин билан Марғилонга борамиз.

Қарғалар учди ва кетди, чорлади булбул хумор,
Шул ёруғ таскин билан Марғилонга борамиз.

Ҳам Ҳаким, Ҳамдам, Латиф дўстлар Самандар ёнида
Дейдилар Эркин билан Марғилонга борамиз.

1976

Янги йилининг қорли тонги тонгларнинг энг ёруғи,
Она, иссиқ даврага кел, кулиб турган қурга кир.
Бир вақтлар ўзинг сочган эзгуликлар уруғин
Неъматлари дастурхонда бугун сенга мунтазир.
Бугун комил ўғилларнинг хизматингда турибди,
Бири пахта соҳибидир, бири Рустам — паҳлавон.
Менга ўзинг берган қалам завқи насиб этибдир,
Куйчи ўғлинг табригини қабул айла, онажон.
Олтимиш ёшнинг сиполигин кўриб мен бул аснода
Иқболингни рақам этдим мисраларим қатига.
Сенинг йўлинг рўшноликдир, сенинг умринг ошнодир
Кулиш бахти, туғиш дарди, кураш машаққатига.
Оналарнинг душманлари бор, дегандинг ҳаётда,
Мени йўлга отлантинг, кўрдим она, дунёни!
Шундай зотлар бор эканки, эрк қушини сиртмоқлаб,
Булут бўлиб тўсай деркан порлаб турган зиёни.
Лекин қуёш ўз йўлида давом этар субутли,
Лекин одам дадил-дадил қадам ташлар нур сари.
Олам гўё ўтган-кетган машаққатин унутиб,
Янгиланиб бормоқдадир ҳаёлимиз сингари.
Она, сахий қўлингни оч, мен қаршингда тиз чўкай,
Ўқтам ҳаёт шуълаларин дуо айла, онажон.
Илиқ бир сўз фарзанд қалбин дориломон этгандай
Оналарнинг дуосига муҳтож эрур бу жаҳон.
Бизлар бўлсак камарбаста ўғиллармиз ҳар қалай,
Ҳар қалай, биз бугун сенинг буйруғинга яраймиз.

Тупроқ билан тирик бўлар умр мислн қарағай,
Қарағайнинг умрин сенга табнатдан сўраймиз.
Истагимиз олқагандай арча барги товланар,
Дилимизни шароб каби маст этажак бахт тоти.
Эртанги кун иқболидан қувонсин деб оналар
Эркин-эркин силкинмоқда оппоқ тонгнинг қаноти!

1976

КҰРИНИШ БЕРМОҚ

То қиёмат уч-тўртта улфат
Дўст бўлмоққа ружу этарлар.
Дўст уйида тўй бўлса албат
Бир кўриниш бериб кетарлар.

Аза бўлса маҳалла-кўйда
Гўё куйиб мотам тутарлар.
Туриб пича чеккароқ жойда
Бир кўриниш бериб кетарлар.

Мажлис бўлса ва ёки йиғин,
Биласиз-ку улар нетарлар:
Нотиқлар сўз олгандан кейин
Бир кўриниш бериб кетарлар.

Оналари дардга чалинса
Сим қоқшиб кўзёш тўқарлар.
Келмадинг, деб дили огриса
Бир кўриниш бериб кетарлар.

Қамчи босиб борарлар отга,
Шошқин кунлар елдек ўтарлар.
Улар келиб гўё ҳаётга
Бир кўриниш бериб кетарлар.

1976

ОНА ҚУШИҚЛАРИН УНУТИБ...

Ноқобил одамнинг фарзанди агар
Ношуд бўлиб чиқса, баъзи эскилар
Унинг озорини кўриб дегайлар:
«Қуш ўз уясида кўрганин қилар».

Қушлар-ку шу дамда мовий осмонда
Силкиниб, беозор учиб юрарлар.
Улар заминдаги бир фақир жонга
Мисол бўлганларин қайдан биларлар.

Улар уйларида она қушлардан
Учмоқлик дарснини ўқир эдилар.
Сўнг қанот чиқариб қору қишларда,
Оппоқ чўққиларни макон этдилар.

Осмонга ошиққан қушларга ўхшаб,
Учишни ўргатмас оналар бизга.
Бизлар илк дунёга келгандан бошлаб
Қўшиқ куйлагайлар қулогимизга.

Ииллар сув сингари тез ўтэр оқиб.
Оналар қўл силкиб йўлда қоларлар.
Она қўшиқларин унутиб гоҳи
Бировлар дунёга ихлос қўярлар...

Ҳаёт экан, ахир, яхшидан ёмон,
Ёмондан яхши ҳам туғилса нетонг.
Нечун юрагимда ёниб бир туғён
Тинчлик бермас унда на оқшом, на тонг?

Фақат ўйларимга беради далда
Онам қўшиқ айтган ўшал олис тун.
Қушлар учмоқликни унутмаганда
Инсон эзгуликни унутар нечун?!!

1977

Анча бўлди бунга асли, фаввудда бир сабаб.
 Бир туртидан кечагидай келди бари ёдимга.
 Саратонда аллақайдан келардим сув ёқалаб.
 Манзилмга шошар эдим қамчи босиб отимга.
 Шунда кимдир талвасада «Ёрдэм!» дея чақирди,
 Отим ўзи тўхтаб қолди тизгинини тортмаёқ.
 Битта одам тўлқинларнинг гирдобиди оқарди,
 Жим-жит эди еру осмон, бўм-бўш эди қўш қирғоқ.
 Мен отимдан тикка ўзни тўлқинларга ташладим,
 Чўмиб-чиқиб борар эдим нотаниш ул жон сарн.
 Бориб унинг совуётган қўлларидан ушладим,
 Ва қирғоққа олиб чиқдим сўзиб фаввос сннгари.
 Ҳадя этай деди менга у қолган ўз умрини,
 Вафо қилсин ҳар кимга ўз умри ҳаёт боғида.
 Бир дўстимнинг ҳовлисида, зиёфатда мен бунн
 Сабаб билан эсга олдим ўйин-кулги чоғида.
 Эсладиму ич-ичимдан ниндо келди отилиб,
 Гўё совуқ шамол тегди юрагимнинг торига.
 Ўз нафсининг ўнқир-чўнқир ўпқонига қоқилиб,
 Дўстим чўкиб бормоқда-ку мол-дунёнинг қаърига.
 Кўриб бунн кўзларимда ўт чақнамас не учун,
 Нима учун апил-тапил қўлларидан тортмасман.
 Бир дўстимни қутқаргали етмайдими ё кучим,
 Нега ўзни ул гирдобга, ул ўпқонга отмасман.
 Кимдир ҳасад ботқоғига чўкиб борар беомон
 Бадбўй балчиқ-лойларига беланганча имони.

У-ку хайр-хўш демасдан ғарқ бўлмоқда бегумон,
Мен-чи, нега жим турибман кўриб бундай савдони?
Биров қазган чоғга тушиб чўкаётган аллаким,
Ё туҳматнинг наҳри аро довулларга йўлиқса,
Ўз гуноҳи ё бировнинг айби билан музтарин
Чўкаётган одамларни кўриб қолсак алқисса,
Нима учун жон ҳолатда югурмаймиз ёрдамга,
Нима учун мудроқ туйғу эшпкларин қоқмаймиз.
Нима учун ёнимизда чўкаётган одамга
Томошабин бўлиб турмоқ гуноҳидан қўрқмаймиз?!
Ҳаётда ҳам бўлар тошқин оддий куну тунларда,
Қаҳрамонлик фақат жангда бўлади, деб ким айтур.
Бебош ҳаёт дарёсида ғарқ бўлганни кўрганда
Ўзни гирдоб сари отмоқ қаҳрамонлик саналур.
Мен шу ҳақда ўйлаб қолдим хурсандчилик чоғида,
Кечир мени, чирмандачи, ўйнингга тушмадим.
Юрагимни ўртаб юрган муаммолар ҳақида
Дўстларимга бир тўпори шеър айтмоқни хушладим.

1977

*Хоразм деҳқонлари бу йил баҳорда юз
берган табиий офат оқибатларини бартараф
этишда мислсиз қаҳрамонлик кўрсатдилар.*

Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.
Келди селман, деб аввал Доро оқиб,
Босди гов ёвга Тўморис тик боқиб.
Келди Кайхусрав қуюн, селман, деди,
Бир ўзи чиқди Широқ, элман, деди.
Сел бўлиб босганда Чингиз лашкари,
Довдираб қочганда шоҳ денгиз сари
Мард йигитлар дардга соҳиб бўлдилар,
Енгдилар селларни, ғолиб бўлдилар.
Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.

Қўп булут остида қолди офтоб,
Шуъла деб дилларда ёнди Инқилоб.
Ул булутлар қаҳри гулларни юлиб,
Инқилоб устига оқди сел бўлиб.
Чақди чақмоқ тилди зулмат бағрини,
Синдириб ўтди булутлар қаҳрини.
Ростлади қақдин она юрт бокира,
Инқилоб офтоби чиқди ярқираб.
Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.
Сел, қуюндек келди душман дафъатан,
Қи, ҳалокат ичра қолди ҳур Ватан.
Ёғди ўқлар — қолди эл дўл остида,

Гул, чаман, бўстон бари сел остида.
Оқди қон селдай бўлиб қундуз-кеча,
Сачради учқунлари юлдузгача.
Барча ғамга дош бериб, қодир бўлиб,
Кечди юрт селларни мард Собир бўлиб.
Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.

Бир осойиш субҳидам, кўклам эди,
Сабзавор ер тонг каби кўркам эди.
Кўк юзин босди булутлар ногаҳон,
Ёғди муз, ёмғир ва дўл, сел беомон.
Жажжи бир киз қалбини тиглаб борар,
Бўлди нобуд ғўза, деб йиғлаб борар.
Мен дедим, синглим, қара, тинмоқда сел.
Мен дедим, синглим, қара, ёнингда эл.
Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.

Чиқди ёшу кекса биз бормиз, деди,
Селни даф этмоққа тайёرمىз, деди.
Ҳар эгатдан музни терди доналаб,
Ҳар отизни¹ дўлу селдан тозалаб,
Ҳар ниҳолга меҳрини жо айлади,
Ҳар ниҳолда ғунча пайдо айлади.
Чунки пахта унга бахт-иқбол эрур.
Қудрати олдида сел беҳол эрур.
Селни бу эл илк дафъа кўрган эмас,
Эркини селларга ҳеч берган эмас.

1978

¹ О т я з — ҳосил даласи

МЕНИНГ ЙИГИТ ВАҚТИМ

Менинг йигит вақтим, сенинг қиз вақтинг...

Иброҳим Юсупов

Менинг эй, ой юзини ўпган йигит вақтим,
Юрак орзусига етган йигит вақтим.
Учар қушларни даст тутган йигит вақтим,
Ғурурини тоққа тенг этган йигит вақтим.

Ҳаёт япроғида зарра ғубор кўрмай,
Ғубордан сўзлаганлар сўзига қирмай,
Қуруқ ҳою ҳавасларга изн бермай
Ўтиб соғу омон кетган йигит вақтим.

Кўриб офтобни равшан, дилни шод айлаб,
Кўнгил орзуларини офтоб айлаб,
Ҳаёл кўзгусида бахтин нжод айлаб,
Ёниб ўтлуғ назм битган йигит вақтим.

Агар бор бўлса ҳумоқуш етарман, деб,
Йўлиқса йўлда ғов енгиб ўтарман, деб,
Улуғ ниятга борим бахш етарман, деб,
Елиб тулпорин ўйнатган йигит вақтим.

Бўлиб ҳамдарду дўст яхши-ёмон бирла,
Бировга на-да шубҳа, на гумон бирла,
Ҳамиша ифтихор айлаб замон бирла
Мурувват, марҳамат тоилган йигит вақтим.

Ёниқ дилдорага ураб¹, севиб дилдан,
Тушу кун номини ҳеч қўймайин тилдан,
Тутиб кўздан ниҳонда, яшириб элдан
Муҳаббат завқиға ботган йигит вақтим.

Ишқда фитна борин билмайин кулган,
Қолиб фитна аро ўз бағрини тилган,
Шакар лаб ёдида куйган-да қоврилган,
Шакар деб ёр ғамин ютган йигит вақтим.

Қараб йўлга умид бирла қилиб тоқат,
Этиб такрор вафо сўзини ҳар соат,
Ситам зардин, ҳажр жабрин биллиб роҳат
Висол айёмини кутган йигит вақтим.

Авайлаб икки кўзда соғиниш бахтин,
Қўриб икки кўнгилда бир ёниш бахтин,
Унинг гулдек очилган турфа қиз вақти,
Менинг гул бўйини тегган йигит вақтим.

Муҳаббат куйида дуркун баҳор ўтди,
Ўтиб ёз, чашма мавжи куз сари етди,
Йигитликин демасман ўтди-да кетди,
Дегум ёр илгига ўтган йигит вақтим.

Замин ташвишлари қанча тушиб бошга,
Сурон солганларида кавқирон ёшга
Йигирма бирла ўттида тўлиб-тошган,
Бугун қирқда кийик отган йигит вақтим!

Ҳаёт янглиғ дамодам дардкашу дилкаш,
Нафис туйғуларин ҳар зарраси оташ,
Кезиб, жавлон уриб олис Самандарваз,
Қўлимда торин сўйлатган йигит вақтим.

1978

¹ У р а б — мубтаҳо бўлиб.

Эй, сиз жонга туташ, эй, сиз жигарбанд,
Эй, сиз қумри каби маъсум, беозор
Азиз укажонлар! Бугун сарбаланд
Пахта майдонида сиз ҳам пахтакор.
Сиз ҳам катталардек бугун хаёлчан,
Ёмғир қуяр бўлса уҳ тортасиз жим.
Қуёш чиқар бўлса хурсандсиз ҳарчанд,
Азиз укажонлар, укажонларим.

Энди қўлга олган катакли дафтар,
Бир қути қаламни ташлаб жавонга,
Қўздан уйқунгизни қувиб тонг-саҳар
Келибсиз чеки йўқ пахта майдонга.
Мен бир акангизман, мен нима ҳам дей,
Фақат сизда ўйим, сизда хаёлим.
Шу муштдек бошингиз тошдан бўлсин-ей,
Азиз укажонлар, укажонларим.

Бугун пахтададир ойи, дадангиз,
Бугун бувингиз ҳам ҳатто пахтада.
Мактабда сиз аъло ўқир эдингиз,
Аълодан аълосиз аъло пахтада.
Юртга пахта керак, етар ақлингиз,
Юртнинг ташвишига қўшилмаган ким.
Айтар сўзларимнинг маъзин чақингиз,
Азиз укажонлар, укажонларим.

Аччиқ изгириндан жунжнка кўрманг,
Мургак дилингизни босмасин қайғу.
Энди ўзингизни кичикмиз деманг,
Ахир, катталардек ишляпсиз-ку!
Пахтазор бағрида сезиб ҳоврингиз
Жаранглаб кетгудай юрак торларим.
Шундоқ ишларимиз, шундоқ давримиз,
Азиз укажонлар, укажонларим.

Сиз бизнинг эртамиз, келажакимиз,
Қўзга нур ва танга дармонимизсиз.
Сиз бизнинг эртага айтар сўзимиз —
Эрта ушалгувчи армонимизсиз.
Ҳозир-чи, мард бўлинг, оқилу зиёрак,
Сиздан, ахир, Суқрот, Луқмони Ҳаким.
Сиздан берунийлар чиқмоғи керак,
Азиз укажонлар, укажонларим.

Далада совқотиб ёқибсиз гулхан,
Чўғларга чўзарсиз қўлларингизни.
Тўнган юзларингиз қизариб гулдай
Шу гулхан тиллари иситар сизни.
Сиз унинг ўтини ўзингиз билан
Элтингиз эртанги кунлардан нари!
Элтингиз, шамолда учса ҳам гулхан...
Азиз укажонлар, укажонларим!

1978

ДАРЕНИ ҚҰРҒАН ГУЖУМ

Жуда қуюқ эди унинг саяси,
Энди сийрак тортиб бэрар шоҳани,
Бир пайтлар яшнатиб Жайхун ёқасин
Бу гужум сертўлқин дарёни кўрмиш.

Бунда қўниб ўтмиш не-не карвонлар,
Бунда ёқа йиртмиш номдор полвонлар,
Айю ханнос билан ўтиб замонлар
Бу гужум чархпалак дунёни кўрмиш.

Ошиқ юракларнинг орзу оҳини.
Оҳ уриб қирғоқда турган Моҳимни,
Чайқалиб сандиқда оққан Тоҳирни,
Тоҳир деб дод солган Зухрони кўрмиш.

Шоир қўлидаги сергак қаламни,
Бахши созидаги дарду аламини,
Ошиқ Ғариб билан машғуқ Санамни,
Ёридан айрилган Ҳамрсини кўрмиш.

Йўлин ўзгартирди дарё беқарор.
Вафо айламади дунё беқарор,
Эсди қанча шамол бежо, беқарор,
Гужум боғ ўрнида саҳрони кўрмиш.

Қошида қиличу қонғу қирғинлар,
Бошида қарғаю зогу қузғунлар,
Ҳар бир бутоғини ямлаб ёнғинлар,
Ҳар битта барғи минг савдони кўрмиш.

Ҳали ҳам белига қулоч етмайди,
Ҳали ҳам танига болта ўтмайди.
Ҳали ҳам ёдидан Жайхун кетмайди
Ҳар оқшом тушида дарёни кўрмиш.

1978

Мен ўзимнинг тарқоқ, дайди хаёлларимни
Чорлаб бугун бир нуқтага йиғмоқ истайман.
Излаб ҳар ён-ҳар ёндаги ошёнларини
Дил уйига қайтиб келинг дея қистайман.

Менинг дуркун, ёш хаёлим ёрнинг зулфига
Илашганча кетган эди ёроқ-йироққа.
Зулф исини келтиргали кўнгил мулкига
Ваъда айлаб қочган эди ташлаб фироққа.

Менинг тошқин, шошқин ўйим севиб денгизни
Тўлқинларнинг ўркачига миниб кетганди.
Менинг учқур, ғўр хаёлим олис юлдузни
Қучмоқ бўлиб кўк саҳнига кириб кетганди.

Оқ қайинга ошиқ бўлиб оппоқ хаёлим
Адашганди Россиянинг ўрмонларида.
Жанг изидан кетган эди яйдоқ хаёлим
Аждодларнинг эрк деб сўлган суронларига.

Менинг хушнуд, шўх хаёлим баҳор чечагин
Ёноғида қолган эди сармаст ва сархуш.
Менинг танти ўйим кўзлаб уфқ этагин
Қанот қоқиб кетган эди мисли эркин қуш.

Истайманки, хаёлларим эниб тўрт ёқдан
Менга олам оҳангларин олиб қайтсалар.
Ташриф айлаб бирин-кетин яқин-йироқдан
Қучоқ-қучоқ гул рангларин олиб қайтсалар.

Истайманки, хаёлларим юлдуз жилосин
Кафтларимга қўйсалар-да чалсалар шўх соз.
Оқ хаёллар олиб келган само зиёсин
Қўриб ҳатто қора зулмат кийса оқ либос

Хаёлларни бир нуқтага йиғмисқ истайман.

1978

Улфат эрур дўсту кичик учта жигар,
Ҳурмат этар учтасин ҳам катта-кичик.
Бирга ётиб, бирга туриб, бирга юрар
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожи хўжик.

Бозор кетар учта жигар асга туриб,
Учтасида учта эшак, учта хўтик.
Изин-кетин борадилар хаёл суриб,
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожи хўжик.

Учта хўтик қанча турар сотса агар,
Олса бўлар учтасига учта этик.
Сотмоқ бўлар уч хўтикни учта жигар
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожи хўжик.

— Чўтир хўтик қанча турар?— сўрар бирсе,
— Ўзинг чўтир, оғзингни юм, сочма кўпик.
Уч хўтикни харидорга мақтар учов
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожи хўжик.

— Бизнинг хўтик чопишганда тойдан ўзар!
— Бизнинг хўтик ўйноқлайди мисли кийик.
Ҳар қайси ўз хўтигини мақтаб кетар
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожи хўжик.

Мақтов ошиб, жаҳл тошиб, жанжал чиқар,
Қочиб қолар харидор ҳам қилиб ҳадик.
Намозшомда сўппайишиб қишлоқ қайтар
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожп хўжик.

Келадилар учта қўшни, учта ўртоқ,
Учтасида учта эшак, учта хўтпк.
Ана шундай аҳил эрур, апоқ-чапоқ
Соли Салим, Қори Қарим, Ҳожп хўжик.

1978

ОЛМА ПИШГАНДА

Рассом Раҳия Аҳмедова

Олмазорда ётар бир аёл,
Ётар роҳат қилиб субҳидам.
Унутмишдир ул соҳибжамол
Чоғроқ кўрпа ёпинмоқни ҳам.
Тонгда очик қолган кўкраги
Ўйноқи бир сабо истарми.
Ёки тонгининг титраб юраги
Оқ сийнага нбо истарми.
Гўёки боғ, боғда ҳар шоха
Боши узра эгилмиш ларзон.
Ерга тушиб бир қирмиз олма
Аёл билан ётар ёлма-ён.
Бир-биридан нозик ва латиф.
Бир-биридан шириндир бўйи.
Бул кўркни тил этолмас тавсиф,
Боққан билан қонмас кўз тўйиб.
Қайда кезар қўнимсиз боғбон,
Сўроқлабди уни тонг олпоқ.
Пишган нкки олма ёлма-ён
Ётар боғда бир қўлга муштоқ...

1978

Эй, тоглик биродар, сен менга
Кўрсатгил бир ажиб шаршара.
Жамики шаршара ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.
Эй, машшоқ биродар, сен менга
Чалиб бер бир ўтли сувора.
Жамики наволар ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.
Эй, якто мунажжим, сен менга
Кўрсатгил бир сирли ситора.
Жамики юлдузлар ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.
Эй, ошиқ биродар, сен менга
Кўрсатгил уф чекиб бир наъра.
Жамики наъралар ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.
Эй, замин соҳибн, сен менга
Кўрсат бир дийдайн хумора.
Жамики дийдалар ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.
Эй, кўнглим, шулардан сен менга
Ато эт бир шеърий шарора.
Жамики шеърларим ичида
У бўлсин энг гўзал, энг сара.

1978

Ҳазилга мойилдир биринчи апрель,
Бу куни жилвагар кулиб тонг отар.
Тонг билан уйғонар ҳазилсевар эл,
Ёлғон ростга дўнар, алдов асқотар.
Дўст дўстни алдайди, ҳамроҳ ҳамроҳни,
Алданган ўксимас, алдаган тонмас.
Бу кунни қора деб айтсалар оқни
Оқ ранг шайдоларни дили оғримас.
Чунки биладилар бул баҳор кунни
Қувпоқ ва ҳазилкаш, вафосизроқ кун.
Қизларга қиёс ҳам этарлар уни
Пича ўйинқароқ бўлгани учун...
Нима ҳам деб бўлар элда удум-да,
Элдан чиқиб бўлмас бир қарич нари.
Соқини япроқларни ўйнатган елдай
Тезда ўтиб кетар апрель кунлари.
Апрель шамолига қўшилди гужғон
Хас каби юлқиниб кетсэйли ёлғон...

1978

ТУРФА УЙИНЛАР

Етаклаб ўзининг маъсум хотинин
Миржалол ғоз юриб чиқди даврага.
Чет элда ўрганиб келган рақеппи
Қўрсатиб қўймоқчи бўлди ҳаммага.
Хотини бечора учиб эс-ҳуши
Одамлар кўзидан қочмоқни истар.
Миржалол жазава ўйинга тушиб,
Хотинин қилпанглаб ўйнашга қистар.
Эҳ, сен Миржалолей, эҳ, сен Миржалол,
Кўзингни бойлади қанақа тилсим.
Иффатли, иззатли шу жуфти ҳалол
Мушфиқанг чет рақсин қаёқдан билсин.
Сен уни «Тановар» ёки «Жонон»га
Ва ёки «Лазги»га ўйнат ўйнатсанг.
Чет элда кўрганинг тантиқ аёлга
Ўхшатиб хотининг ўйнолмас башанг.
Қарагил, бағрингда муниса аёл
Бачки қилиқлардан турар тортиниб.
Тақдирга қуллуқ қил, шукур қил, Жалол,
Турфа ўйинларни билмас хотининг...

1978

Дарё этаклари кўркамдир бугун,
Дилларга шўх оҳанг ҳамдамдир бугун,
Орзулар қуш каби хуррамдир бугун,
Ғолиб Хоразмда байрамдир бугун,
Байрам, дўстларим.

Пахта усталарин ўткизнинг тўрга,
Улар дил қўрларин бердилар ерга,
Шоирлар ер ишқин жо этиб шеърга,
Қўлда қаламларин шахдамдир бугун,
Шахдам, дўстларим.

Баҳорнинг ташвишли тунлари ўтди,
Ёзнинг жазирама кунлари ўтди,
Хоразм бахт қучди, орзуга етди,
Илдамлар ичида илдамдир бугун,
Илдам, дўстларим.

Ҳар ён чопар елди: тўйга марҳабо,
Қўшни туркман келди, тўйга марҳабо,
Зафар тонги кулди, тўйга марҳабо,
Ерда қиш, дилда-чи, кўкламдир бугун,
Кўклам, дўстларим.

Икки сохил бахти дарё чиройи,
Дўстлик ва қардошлик дунё чиройи,

Келди қорақалпоқ, дастурхон ёйинг,
Қўшсоҳил ораста, шинамдир бугун,
Шинам, дўстларим.

Буюк марраларни этолдик ишғол,
Созанда, созингни авж пардадан сл,
Пахта таронасин, зафар куйин чал.
Бахт сози жаҳонга малҳамдир бугун,
Малҳам, дўстларим.

Тўйда ўйна, деган хитоб ярашар,
Ёзсанг бул байрамга китоб ярашар,
Ичсанг андак бугун шароб ярашар,
Бизнинг кўчампэда байрамдир бугун,
Байрам, дўстларим.

Полвонлар бел бойлаб навбат кутмоқда,
Совринга аҳд айлаб навбат кутмоқда,
Не-не суворийлар рухсат кутмоқда,
Алплар ҳиммати бир оламдир бугун,
Олам, дўстларим.

Танти Амударё гувоҳлик бергай,
Ҳамиша халқ зафар бонги-ла келгай.
Ҳосил шодиёнаси муборақ бўлгай,
Қўлим кўксимдадир — байрамдир бугун,
Байрам, дўстларим!

1977

ХИВА ДУТОРИ

*Авҳололар Хивада иигит ва қизнинг
мўмиланган жасадини топдилар. Топилдиқ
ичида қадимий Хива дутори ҳам бор эди.*

1

Мен сендан сўрайман дуторим,
Бағрингда неки зўр жаранг бор,
Не орзу-армонинг, не зоринг,
Неки қурб, неки авж парданг бор,
Қўрсатгил сен менга бус-бутун,
Яширма бир қатра тотни ҳам.
Оҳангдан маст бўлиб мен бу тун
Шаробдай ичгайман ўтни ҳам.
Мен сени тингламоқ истайман,
Мен сени куйла деб қистайман.

2

Мен сени куйла деб қистайман,
Куйлагил муҳаббат қўшиғин.
Қўшиғинг тўлқиндай бешикан
Дилимнинг мавжига қўшилсан.
Ва мени юпатсан жўш уриб,
Тугёндан осойиш топгайман.
Йўқ эса ҳар ёнга бош уриб,
Ҳижроннинг азобин тортгайман.
Менинг-да ишқ эрур паноҳим,
Дуторим, сендадир қулоғим.

Дуторим, сендадир қулоғим,
 Сғардир хаёлим тошлари.
 Хива бу, қадимий диёрим,
 Полвон пир, кўҳна арк, Тошҳовли.
 Ошиқлар юрти бу азалий,
 Севгига йўғрилган тупроғи,
 Тилида муҳаббат ғазали,
 Муҳаббат маскани, ишқ боғи.
 Пештоқу тошида ишқ сўзи,
 Кексаю ёшида ишқ сўзи.

4

Кексаю ёшида ишқ сўзи,
 Севгига қасида ўқурлар.
 Ардоқлаб муҳаббат юлдузин,
 Дилларда машъала ёқурлар.
 Айтурлар икки дил достонин,
 Айтиб гоҳ тушурлар даҳшатга.
 Гоҳ қарғаб ўткинчи дунёни,
 Гоҳ лаънат ўқурлар қисматга.
 Забунли кечмиши беқадр
 Хивада топилди бир қабр.

5

Хивада топилди бир қабр,
 Йигит-қиз тупроқда қотмишдир.
 Икки тан хокисор, бетадбир
 Мўмиё ичинда ётмишдир.
 Икковин бсшида бир дутор
 Эгасиз ётадир мунғайиб.
 Кўпларга ваҳшат бу бетакрор,
 Кўпларга томоша ғаройиб.

Элга бу кечмишнинг заволи,
Менга бу муҳаббат тимсоли.

6

Менга бу муҳаббат тимсоли,
Юраги тилинган муҳаббат.
Орзулаб мангулик висолни,
Мўмиё қилинган муҳаббат.
Замона тошига бош тутиб,
Манглайи ёрилган муҳаббат.
Армони тўзғоқдек чош бўлиб,
Тупроққа қорилган муҳаббат.
Икковин бошида бир дутор
Севгидан сўзлайди зор-зор.

7

Севгидан сўзлайди зор-зор,
Тинмайди дуторнинг ноласи.
Қаршимда нурланар бир анор,
Анорнинг иккита донаси
Чўғ каби қизариб ёнма-ён
Мунаввар тонгларни хушлайди.
Оёғин остида лек замон
Икковин эзгилаб ташлайди.
Кўрсин деб авлодлар ҳам гўё
Танига суртмишдир мўмиё.

8

Танига суртмишдир мўмиё,
Тупроқда сақламоқ бўлибдир.
Қўрсатиб мурувват, меҳр ё
Ўзини оқламоқ бўлибдир?
Ёки бир муштипар энага

Ошиқлар жасадин авайлаб,
Мўмиё сурдимн танига?
Ё ожиз волида дод айлаб,
Қоп-қора сочларин юлдимн,
Қўзёшин мўмиё қилдимн?

9

Қўзёшин мўмиё қилдимн?
Ё бир дўст тилкалаб кўксини.
Қўҳи Қоф ё нидо қилдимн,
Мўмиё тутдимн ўксиниб.
Ошиқлар бошида ётган эй
Дутор сен ноланга бер забон.
Ул дутор торим йўқ дегандай
Ётадир хазину паришон.
Васф айлаб ошиқлар зорини
Сен сўйла, қўлдаги торим-ей!

10

Сен сўйла, қўлдаги торим-ей,
Мўмиё асрорин баён эт.
Қўкламнинг эрувчан қоридай
Руҳингни енгилу равон эт.
Шаштини қайтариб озорнинг.
Дилимдан ғуборни олсанг-чи.
Сен ўшал мўмиё дуторнинг
Тирилган садоси бўлсанг-чи.
Одамлар кўзидан овлоқда
Ёнмоқда дилим, ҳей, ёнмоқда!

11

Ёнмоқда дилим, ҳей, ёнмоқда,
Бир замон қулф урган гунча лаб—

Ул тани мўмиё ётмоқда
Хивада ақлимни лол айлаб.
Балки у дилоро Шоҳсанам,
Мўмиё пчинда ётибдир.
Эҳтимол паҳлавон ул тана —
Мўмиё ул йигит Ғарибдир.
Суюкли дутори бошида,
Мен ҳайрон турарман қошида.

12

Мен ҳайрон турарман қошида,
Ягона хаёлим ҳамдамим.
Бир кунн топилса кошкийди
Ишқнинг ҳам мўмиё — малҳами.
Қолмасди севгида жароҳат,
Дилларнинг яраси битарди.
Саргардон ошиқлар ниҳоят
Муроду мақсадга етарди.
Эҳ, фалак, ишқ надир, дард надир,
Севгига мўмиё қайдадир!

13

Севгига мўмиё қайдадир,
Йўқ дерлар муҳаббат давоси.
Муҳаббат домига дил асир,
Асирлик — муҳаббат маъноси.
Дерлар ишқ бир дарди бедаво,
Бул дардга чалинган дил хароб.
Наҳотки йўқ битта мўмиё —
Бир малҳам қилинмас ихтиро?
Ошиқи девона сингари
Қўчага чиқарман сарсари.

Кўчага чиқарман сарсари,
 Минора, гумбазлар оралаб,
 Тенг бўлиб ошиқлар шаҳарин
 Бош оққан томонга бораман.
 Ёп-ёруғ, илиқ кун тун каби
 Қўринар кўзимга қорайиб.
 Бир ориқ болани ажнабий
 Суратга олмоқда! Талтайиб,
 Тур деса туради болакай,
 Юр деса юради болакай.

15

Юр деса юради болакай,
 Болакай нимани билади.
 Шу бола устидан тепакал
 Ажнабий молфуруш қулади.
 Суратин журналда кўрганда
 Эҳтимол Нью-Йорк ё Даллас
 Бозорин гуллатган туллаклар
 Кулгудан ўзини тиёлмас.
 Суратни масхара қиларлар
 Ишратдан толиққан пулдорлар.

16

Ишратдан толиққан нулдорлар
 Изларлар дил очар тижорат.
 Сигара тутатиб тонготар
 Ўйнашга бир эрмак кифоя.
 Қасалманд танларин музлатиб,
 Сўнг қайта яшамоқ истарлар.
 Бир аср муз ичра данг қотиб,
 Сўнг қайта яшармоқ истарлар.

Ҳд этиб тирилиб — ўлмакка
Хом хаёл сурарлар эрмакка.

17

Хсм хаёл сурарлар эрмакка,
Яшарлар кин, риё ичинда.
Бу пайтда йигит — қиз Хевакда¹
Ётарлар мўмиё ичинда.
Қиз мангу севгига асира,
Муҳаббат домига қул йигит.
Мўмиё қиз балки Шоҳсанам,
Ғарибдир мўмиё ул йигит.
Қўчада ажнабий овора...
Суратга тушмоқда бир бола.

18

Суратга тушмоқда бир бола.
Болакай нимани билади.
Қун ўтиб шу бола улғая
Мўмиё қабрга келади
Ва таъзим этади севгига,
Икки тан олдида бош эгиб.
Уни-да чорларлар суҳбатга
Мўмиё ичидан қиз — йигит.
Сўз кетар тақдирнинг қаҳридан,
Сўз кетар севгининг сеҳридан.

19

Сўз кетар севгининг сеҳридан,
Дуторим, сен ундан огоҳ бўл.

¹ Хе в а к — Хиванинг эски номи билан боғлиқ қудуқ.

Пайванд бўл ошиқлар меҳрига,
Севишган дилларга ҳамроҳ бўл.
Сўзлагил севгининг розидан,
Қил уни эл-юртга овоза.
Севгининг мўмиё созидан
Олакўр ўзингга андоза.
Мен сени тингламоқ истайман,
Мен сени куйла деб қистайман!

1978

ИНСОН

Меҳнатни қора деб кулган ҳам сенсан
Қора терга ботиб юрган ҳам сенсан.
Қора меҳнат билан, қора тер билан
Юртни оқартириб турган ҳам сенсан.

СЕНИ ДЕБ...

Лайли деб Мажнун ёт сахрога кетди,
Зуҳра деб Тоҳир бот дарёга кетди.
Сени деб Самандар чалди созини,
Нсми ишқ аталмиш дунёга кетди.

МУНДАРИЖА

Дарё оқшоми	3
Раққоса	4
Қўмсаш	5
«Ҳар хил янграр...»	6
Шаббодага*	7
Ожиза халфага	8
Хива дилбари	9
Дўст учун*	10
Жангичга ёзилган мактубдан*	11
Қиз қалби	12
Айтмоқ бор ва лекин*	13
Қайтарилмас бир олам*	14
Гина*	15
Севги кўчаси	16
«Осмон билан...»	17
Мен сени кўргум келур*	18
«Сокинликда туғилар қўшиқ...»	19
Умр ва наврўз*	20
«Фақат бир тонг...»	21
Лазги	22
Бу кеча*	24
Дунёнинг ёшлиги	25
Ҳаёт	26
Бағишлов*	28
Сохталиқ хусусида*	30
Рубоб	31

Қалб пиёласи	32
Йигит боши омон бўлса*	33
Артистлар кафеси	34
Иккинчи ёшлик*	36
Қўзларим сенга	38
Форишлик сайёҳ	39
Шопеннинг юраги*	41
Улғайиш дарди	43
Ватан	44
Бир осмон нур	49
Чорвоқда	50
Кечирасиз, доктор	51
Нурли кеча	53
Ширин дамлар	54
Танишув	55
«Тоғдан-оққан шалола...»	57
Вафо десангиз*	58
Аёллар	59
Севги фасллари*	63
Қора кўз*	64
Хушxabар*	65
Бухорода бир оқшом*	66
Туямўйин қўшиғи*	67
Мактуб*	68
«Уйғоқ эди қали юлдузлар...»	70
Саболар айтди*	71
Тўқсон дақиқа	72
Ғазал нафаси*	73
Тил учиди айтолмайман*	74
Учрашув олдидан*	75
Қутганимда*	76
Ниҳоят*	77
Сенга қарар бўлсам*	78
Вафо деган гавҳар*	79
Менинг учун*	80
Баҳор ўзгача*	81
Шайдойи еллар*	82
Сўлим қишлоқ*	83
Минг ёлворсам*	84
У-ку олис*	85
Бизни қутлаб*	86
Сўлмайдиган барг*	87
Сен ўзинг сабаб*	88
Сув оқмоқда оёғинг ўпиб*	89
Бошга тушар демабман*	90

Кўзларимга боқ*	91
Сифат*	92
Орзу*	93
Иккимиз*	94
Муддао*	95
Муроса*	96
Қиёс борми ҳуснингга*	97
Сархуш бир оқшом*	98
Ўзгариш*	99
Таъна тоши*	100
Иккинчи дунёнинг одами*	101
Болалардан асраб*	102
Дехқонлар ибрати*	103
Кўнгилга далда*	104
Ўзи бир тинчгина қиз*	105
Чора*	106
Тилак*	107
Сенга маҳтал бўлиб*	108
Гул ва тош*	109
Кўриб турибман*	110
Болалик гуноҳи*	111
Сир олмоқ бўлиб*	112
Зулматдан зиё*	113
Ваъдангдан тонасанми*	114
Ўтиб бўлмас бепарво*	115
Қизик*	116
Шубҳа*	117
Огоҳлантириш*	118
Эй, дарё*	119
Кайфият*	120
Рассом бўлсам*	121
Йўлга отланганда*	122
Совутмоқчи бўлишар мени*	123
Қадимий ошиқлардан*	124
Рост экан*	125
Ҳазил	126
Тоза бўлса одам ғубордан*	127
Биз кўпчиликмиз*	128
Уқармисан дилимни*	129
Ҳар гал шундай*	130
Хоҳиш*	131
Тоғ йўлида*	132
Муҳаббат чироғи*	133
Сўзга қолмади ўрин*	134
Оптимизм*	135

Май ўтиб бормоқда*	136
Рашк*	137
Сўрашларинг беҳуда*	138
Хавотир*	139
Адашмагил ҳисобда*	140
Юлдуз бўлиб*	141
Овоза эди	142
Ножўя нуқта	143
Орамиз узоқ эмас	144
Синов қилар*	145
Совуқ тушганида	146
Қўшиқларим бир дафтар*	147
Агар севса қизлар	148
Шамолда туйғу бор дегим келади*	150
Ироқи дўппи	152
Икки зийнат оламда	153
Гул маконни сайр этиб*	155
Чалғувчига айтинг*	156
Совға	157
Амударё	158
Шўх қиз*	160
Асрлар гулдастаси	161
Бир қўшиқки	164
Ойнинг ёши	165
«Мен баҳорда чиқаман...»*	166
Илиқ эди эрта кўклам*	167
Нигоҳ ташлаб*	170
Маргилонга борамиз*	171
Она, сахий қўлингни оч*	172
Кўриниш бермоқ*	174
Она қўшиқларин унутиб*	175
Гирдоб*	177
Бугуннинг сўзи*	179
Селлар*	181
Менинг йигит вақтим*	183
Укажонларим*	185
Дарёни кўрган гужум*	187
Хаёлларни чорлаш*	189
Эски улфатлар*	191
Олма пишганда*	193
Хитоб*	194
Ўйинқароқ кун*	195
Турфа ўйинлар*	196
Аму соҳилида байрам*	197
Хива дутори*	199

* © Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат
нашриёти, 1979.

На узбекском языке

Эркин Самандар (Самандаров)

ГОДЫ МОИ УДАЛЫЕ

Лирика

Редактор *М. Аҳмедов*
Рассом *Г. Ашимова*
Расмлар редактори *А. Бобров*
Техн. редактор *Е. Потапова*
Корректор *Р. Содикбекова*

ИБ №-616

Босмахонага берилди 12.02.79. Босишга рухсат
этилди 16.04.79. Формати 70×90^{1/32}. Босма л. 6,625.
Шартли Босма л. 7,75. Нашр л. 4.7. Тиражи 10000
Р—01293 Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва
санъат нашриёти. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.
Шартнома № 164—78.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва ки-
тоб савдоси ишлари Давлат комитетининг Тош-
кент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бир-
лашмасида 1-қоғозга босилди. Тошкент, Хоразм
кўчаси, 9. 1979 йил. Зак. № 838. Баҳоси 75 т.